



ACEMHÖYÜK SERAMIĞI

KUTLU EMRE

Acemhöyük'de çanak-çömlek, DB-GB/27-30; NA-U/45-51; TZ/29-33; TA-NA/78 plânkarelerde açılan büyük kazı alanlarında ele geçmiştir. Bu çukurlarda, yukarıdan aşağıya, tesbit edilen üç mimarlık seviyesinde (I - III) Hitit seramiği denilen çanak-çömleğin kullanıldığı anlaşılmıştır. Kazı alanlarının dördünde de, höyüğün yüzeyine çok yakın olan I. seviye tahribe uğramış ve ancak bir kaç kesik duvar kalıntısı ile varlığı anlaşılmıştır. Bu mimariye bağlı çanak-çömlek de az sayıda ve daha çok parçalar halinde ele geçmektedir. Bunların teknik ve şekilleri, tarihlendirmede fazla yardımcı olamamaktadır. Yalnız, bu katın altındaki II. seviye seramiğinin diğer Hitit merkezlerinde bulunanlarla mukayesesi, II. seviyenin Kaniş Karumu'unun Ib katı ile çağdaş olduğunu göstermiştir. Acemhöyüğün I. seviyesi bundan sonraki bir devire aittir. Ancak, alt hududun nereye kadar indiğini söyleyebilmek imkânına, henüz, sahip değiliz.

II. seviye seramiği iskân yerinin her tarafına yayılmış olup, mimariye bağlıdır. Şekillerin de tetkikinden anlaşılacağı üzere, bu devrin çanak-çömleği bir taraftan alttaki III. seviye geleneğini devam ettirirken (çanaklar, bazı fincan tipleri, gaga ağızlı tiplerin bazıları, küpler gibi), diğer taraftan Assur Ticaret Kolonileri Çağının son safhasına ait olan tipik şekilleri (kantaroslar, emziği kulbunun yan tarafında olan ibrikler, derin çanaklar, vazolar, bazı gaga ağızlı testi tipleri gibi) de ihtiva etmektedir.

Büyük bir yangın geçiren III. seviyede bol miktarda çanak-çömlek bulunmuştur. Bunlar arasında (ucu sivri, ayakkabı biçiminde içki kabı, hayvanbâşı şeklinde biten kulp, dalgalı hatlarla bezeli kaplar, gaga ağızlı iri testiler, kapaklı iri vazolar, çift kulplu çömlekler gibi) Kaniş Karumu'nun II. kat örneklerinin tam paraleli olanların yanında, mahallî hususiyet gösteren kaplar çoğunluktadır.

I. Kat çanak - çömleği :

I. Seviye, Acemhöyük'te Hitit seramiğinin kullanıldığı son mimarlık katıdır. Bu seviyenin seramiği, II. seviye seramiğinin teknik

ve şekillerini devam ettirmektedir. Hepsi çarkta yapılmıştır. Kırmızı astarlılar ile hamurunun renginde bırakılanların aynı nisbette kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, kırmızı ve krem astarın karışımı olan ebruli bir astar nev'i de mevcuttur. Boya banyolu örnekler daha azdır. Hamurlarına ince kum tanecikleri karıştırılmıştır.

Şekiller :

1 — Çanaklar :

Mevcut parçalardan çoğu ve sağlamlardan üçü bu kap tipine aittir. Çoğu soluk kırmızı veya kırmızı astarlıdır. Parlak perdahlı olan bu çanakların çoğunluğu basit ağızlı kenarlı, keskin omuzludur. Bunların yanında, basit ağız kenarlı, yuvarlak omuzlu ve ağız kenarları içe veya dışa doğru kalınlaştırılanları da vardır. Hamurunun renginde bırakılan ve nemliyen düzeltilen çanakların çoğu devetüyü, krem renklidir. Bunların bir kısmı basit, bir kısmı da içe doğru kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır.

Ac. a 6, y. 8, g. 23. 5 cm.

İsli devetüyü. İçinde ve dışında çark izleri belli. İçeri çekik ağız kenarlı. Dar ve keskin omuzlu. Yuvarlak dipli.

Ac. a 7, y. 6, g. 13 cm.

İçi dışı krem renkli. Nemliyen düzeltilmiş. Basit ağız kenarlı. Ağız düzensiz yuvarlak. Yuvarlak dipli.

Ac. a 8, y. 6, g. 14 cm.

Krem renkli. Nemliyen düzeltilmiş. Basit ağız kenarlı. Yuvarlak dipli.

2 — Kapaklı iri vazolar :

II. Seviyede bol örneklerle karşımıza çıkan bu kap şekli, I. seviyede de kullanılmıştır. Bunların ağız kenarları içinde birer girinti görülür. Kırmızı, kahverengi, krem astarlı, perdahlıdır.

3 — Çömlekler :

Bu tipe giren kapların hepsi krem astarlı, perdahlıdır. Bazılarının ağız kenarı içi ve dışı kırmızı, kahverengi astarlı, bazıları da boya banyoludur. Kalın boyunları kısadır.

4 — Küpler :

Elimizdeki pek az örneğin ağız kenarları dışa doğru kalınlaştırılmıştır. Krem renkli, nemliyen düzeltilmişlerdir.

II. Kat çanak - çömleği :

Bu seviyenin çanak - çömleği, alttaki III. seviye seramiğinin geleneğini devam ettirmektedir. Hamur, çoğunlukla, devetüyü ren-

gindedir. Gri hamurlular azınlıktadır. Çark işi çanak-çömlek iyi pişirilmiştir. Ufak çanaklardan, çaydanlıklardan bazıları hamurunun renginde bırakılmış, bazıları aynı renkte astarlanmıştır. En çok sevilen astar kırmızının iki nüansı, yani şarap kırmızısı ve eski katta da görülen sarımsı kırmızı renkli olanıdır. Bunlar her kap şekline tatbik edilmiştir. Beyaza yakın krem hamurlu, astarlı, iyi perdahlı, çok ince cidarlı kaplar bir - iki parça ile temsil edilmiştir. Bunlar Kaniş Karum'unda Ib katı örneklerinin yakın benzerleridir¹.

Boya ile nakışlı kaplar azınlıktadır. Bunları da iki gruba ayırmak mümkündür. İlk gruba girenler Y/31 plânkarede bir arada bulunmuştur (Res. 9-10). Teknikleri III. Seviye boyalıların (Res. 11) tekniğini devam ettirmektedir. İkinci gruba girenler, kabın esas rengi üzerine mora çalan kırmızı boya banyonun ince şeritler halinde gelişi-güzel sürülmesi ile karakterlenir. Bunlar Kaniş Karumu'nun Ib katı örneklerine benzerlik gösterir².

Şekiller :

I — Gaga ağızlı testiler :

II. seviyenin gaga ağızlı testileri ufak, orta, iri boylu olmak üzere, çeşitli tâli tiplere ayrılmaktadır :

A — Kahverengi astarlı, perdahlı, ufak boylu bir testinin gagası, geniş ve kısa boynuna göre, III. seviyenin A gurubuna giren gaga ağızlı testilerine göre tamamlanabilir. Yuvarlak omuzlu, keskin karnılı, yuvarlak diplidir. Beş küçük düğme, dibinde, eşit aralıklarla bir çember meydana getirmiştir. Dibinin bu tarzda düğmeli oluşu, Kaniş Karum'unun Ib katı kaplarını hatırlatmaktadır³:

Ac. b 3, y. 11.8, g. 13 cm.

Astarı yer - yer silinmiş. Şerit kulbu ağız kenarını omuza bağlamış. Karnı üstündeki düğmesi ile boyun dibi arasındaki düz hattın iki yanında, yatay çizgiciklerden müteşekkil, bir motif yer almış. V/31.

Testinin süsleme tekniği, III. seviye hususiyetlerini devam ettirmektedir.

¹ Tahsin ve Nimet Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949-Türk Tarih Kurumu Yayınlarından V, 12, Ankara 1953.- s. 61.

² K. Emre, The Pottery of the Assyrian Colony Period According to the Building Levels of The Kaniş Karum-Anadolia VII, 1963, s. 93.

³ Kültepe'de 1957 yılında bulunmuş olan testide (Kt. I/k 87) olduğu gibi.

B — İkinci tâli tipin temsilcisi olan testi orta boyludur. Boynu uzunca, öne kıvrık uzun gagasının ucu sivridir. III. Seviyenin B grubuna giren gaga ağızlı testilerin özelliğine sahiptir :

Ac. b 74, y. 22.5, g. 15 cm.

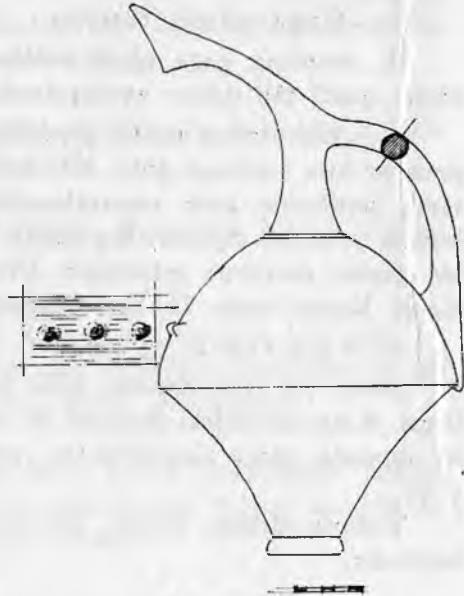
Devetüyü hamurlu. Gövdesinin üst kısmı kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Aşağı kısmı toprağının renginde. Oval kesitli kulbu boyun dibini karın keskinliğine bağlamış. Düz dipli. Y/31.

C — Bu grubun gaga ağızlı testileri sağlam ve kırık örneklerle temsil edilmiştir. Parçalarına göre bunlar Acemhöyüğün II. seviyesinin en çok sevilen gaga ağızlı testilerindendir. Mubalâğalı derecede uzun olan gagaları yukarı doğru kıvrılmakta ve ucu yassılaşılarak adetâ bir balta şeklini almaktadır. Boyun ince ve uzun, omuzlar yuvarlak, gövdenin üst kısmı yarım küre şeklindedir. Gövde, çok belirli karın keskinliğinden itibaren, içbükey hatlarla daralmaktadır. Bu tip gaga ağızlı testiler Kaniş Karum'unun Ib katına has şekillerdendir⁴. Acemhöyüğün II. seviyesini tarihlendirmede yardımcı olmaktadır :

Ac. b 231, y. 41, g. 21.5 cm.

Her tarafı şarap kırmızısı astarlı, parlak perdahlı. Göğüsü üç sivri düğmeli. Dibi kırık. V/28 (Res. 1).

Acemhöyüğün eteklerinde, evlerin altında, tesadüfen açığa çıkarılan bir mezarda ölü hediyesi olduğu anlaşılan testiyi gaga ağızlı olarak tamamlamayı düşünüyoruz. Yuvarlak omuzlu ve keskin karından itibaren içbükey olarak daralan gövdesi bakımından da C grubu testileri ile beraber incelenebilir:



Res. — Fig. 1

⁴ Tahsin Özgüç, Kültepe-Kaniş, Assur Ticaret Kolonilerinin Merkezinde Yapılan Yeni Araştırmalar, Ankara 1959, S. 49, Lev. XXIX, 3; Kültepe'de 1958 yılında bulunan testi (Kt. j/k 55).

Ac. c 25, y. 16, g. 14 cm.

Şarap kırmızısı astarlı. Parlak perdahlı. Yuvarlak omuzlu. Keskin karınlı. Gövdesinin alt kısmı içbükey. Göğsü çift düğmeli. Boyun ve kulbu kırık. Düz dibi çok ufak.

D — Bu testi de aynı mezarda bulunmuştur. Kaniş Karum'unda Ib katı mezarlarına, ölü hediyesi olarak, bırakılan gaga ağızlı testilerin benzeridir⁵:

Ac. c 48, y. 40, g. 23.5 cm.

Sarımsı kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Ufak gagasının ucu, hafifçe, öne kıvrık. İnce boyunlu. Yuvarlak omuzlu. Hafif keskin karınlı. Kısa halka dipli (Lev. XXXI, 1).

E — İri boylu testiler :

Bu tipin temsilcisi olan ilk parçanın hamuruna iri kum taneleri katılmıştır. Kesitinde gri öz seçilmektedir. Açık kırmızı astarlı, perdahlı. Boynu kısa, öne doğru uzayan gagasının ucu kıvrıktır. Oval kesitli kulbu ağız kenarını omuza bağlamıştır. Kültepe örneklerine göre, yumurta gövdeli olarak, tamamlanabilir.

İri boylu gaga ağızlı testilerin ikinci örneği⁶, Ac. c 25 ve 48'in ölü hediyesi olarak bırakıldığı mezarın üstünü örtmekte kullanılmıştır :

Ac. c 51, y. 73, g. 50 cm.

Devetüyü hamurlu. 3/4'ü şarap kırmızısı astarlı, parlak perdahlı. Yumurta gövdeli, düz dipli. Göğsü üzerinde iki üçgen düğme arası tek merkezli daire baskılı. Bunun üzerinde hamuru renginde bırakılan dikdörtgen alan, tek merkezli dairelerden müteşekkil, 16 motifle baskılı. Kesiti böbrek biçimli, mütenazır iki dik kulbunun teki korunmuş. Ucu kıvrık gagasının kenarı dışa çekik. İri kulbu noksan. Boyun dibi yivli (Lev. XXX, 2).

2 — Yonca ağızlı testiler :

II. seviyenin yonca ağızlı testilerini üç ana grupta topluyabiliriz :

A — Yükseklikleri 9.7 - 11 cm. arasında değişen testilerin hepsi aynı teknik ve şekil özelliklerine sahiptir. Geniş yonca ağızlı, kalın, kısa boyunlu, keskin karınlı olurlar. Ufak düz dipli bir örnek hariç

⁵ Kültepe-Kaniş, s. 49, Lev. XXIX, 1.

⁶ Achemhöyük testisinin süsleri, Kültepe'de Ib katında bulunan iki testinin süslerine yakın benzerlik göstermektedir. (Kt. r/k 55).

hepsi sivri diplidir. Kırmızı astarları, daima, gövdenin üst kısmına sürülmüş, perdahlanmış; aşağı kısımları hamurunun renginde bırakılmıştır. Oval kesitli tek kulp ağız kenarını karnın geniş kısmına bağlar⁷.

Ac. b 39, y. 9.9, g. 13 cm.

Kulbu kırık. Z/31.

Ac. b 99, y. 9.7, g. 10.2 cm.

Sivri dipli. Y/30.

Ac. b 42, y. 10, g. 9.6 cm.

Sivri dipli. Z/30.

Tekniği ve gövdesi yukarıdaki örneklere benzeyen bir II. seviye testisi, ağzının iki akıtacaklı oluşu ile diğerlerinden ayrılır⁸:

Ac. b 4, y. 11, g. 13.5 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Sivri dipli. Tek kulbu kırık. V/31 (Res. 12).

B — Yonca ağızlı testilerin bu tipi, pek az örnekle temsil edilmektedir. Bunlar devetüyü hamurlu olup, nemliyken düzeltilmişlerdir. Birincisi, gövde şekli bakımından, A gurubunda tetkik ettiğimiz testilere benzemekle beraber, boyalı olması ile onlardan ayrılır:

Ac. c 34, y. 13.5, g. 10.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkte astarlı. Perdahlı. Boynu bir, gövdesi mora çalan kırmızı üç ince şeritle nakışlı. Keskin karınlı, sivri dipli. RA/48 (Res. 13; Lev. XXXII, 4).

Bu testi Kaniş Karum'unda Ib katının yonca ağızlı testilerine benzemektedir⁹.

Kırıldıktan sonra, II. seviyeye ait bir kuyuya atılmış olan başka bir testinin de paralelleri Kaniş Karum'unun Ib katında mevcuttur¹⁰:

Ac. d 23, y. 20, g. 12.7 cm.

Kirli devetüyü hamurlu. Nemliyken düzeltilmiş. Yonca ağızlı. Geniş boyunlu. Yumurta gövdeli. Sivri dipli. OA/47 (Res. 14).

C — Yonca ağızlı testilerin üçüncü grubuna ait olanların geniş ağızları, iki yandan, içeri basık elips biçimlidir. Bu elips'in kulp

⁷ Benzerleri Alishar'da : H. H. v. d. Osten, *The Alishar Hüyük, Seasons of 1930-32, part II - OIP XXIX*, Chicago 1937 - Res. 178; Kültepe'de Ib katında mevcuttur (Kt. 1/k 32).

⁸ M. J. Mellink, *A Hittite Cemetery at Gordion, Philadelphia 1956*, s. 35, Lev. 14'de neşredilmiş olan testiye ağız şekli bakımından benzemektedir.

⁹ Kt. I/k 34 Kültepe'de 1957 yılında Ib katında bulunmuştur.

¹⁰ Kültepe 1949, s. 37, Lev. XXIV, 111.

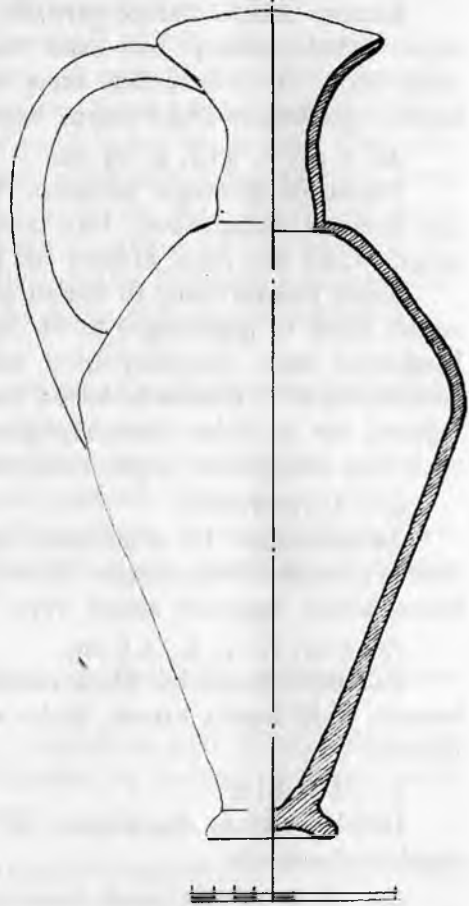
üzerine gelen kavsi daha dardır. Ağzıları bu biçimde olan yonca ağızlı testiler, ilk defa, Assur Ticaret Kolonileri Devrinin eski safhasında, yani Kaniş Karum'unun II. katında ortaya çıkmaktadır¹¹. Bu tipe, Ib katında rastlanmamıştır. Acemhöyük'de durum farklıdır. Burada III. seviyede görülen bu testiler uzun ömürlü olmuş ve Kaniş Karum'unun Ib katı için tipik olan kapların paralelleri ile beraber, II seviyede de kullanılmalarına devam olunmuştur. Ele geçen bol parçalardan anlaşıldığına göre, bu devirde çok sevilen kap şekillerindedir. Yalnız gövdelerinin şekli bakımından yeni hususiyetler kazanmışlardır. III. seviyede bu tipe giren testinin gövdesi uzundur. II. seviyeninkiler ise, keskin karınlı ve aşağı kısımları ya içbükey veya keskin hatlarla daralmaktadır :

Ac. c 26, y. 34, g. 17 cm.

Kızılkahverengi astarlı. Perdahlı. Kısa boyunlu. Yuvarlak omuzlu. Keskin karınlı. Uzun gövdesi karın keskinliğinden sonra içbükey hatlarla daralmış. Ölü hediyesi¹².

Ac. d 16, y. 40.5, g. 20 cm.

Açık devetüyü hamurlu. Üst kısmı hamurunun renginde astarlı, perdahlı. İnce boyunlu. Yuvarlak omuzlu. Keskin karınlı, Halka dibi kırık, UA/7 (Res. 2; Lev. XXXII, 1).



Res. — Fig. 2

¹¹ Kültepe 1949, s. 37, Lev. XXIV, 103, 104.

¹² Kültepe 1949, s. 81 de T. Özgüç, A. Goetze'nin Tyana menşeli olarak neşrettiği çanak - çömleğin Acemhöyük'den çıkarılmış olacağını yazmıştı. Acemhöyük kazıları bu görüşü doğrulamış ve bunların Acemhöyüğün II. seviyesine ait olduğunu ortaya koymuştur.

3 — Yuvarlak ağızlı testiler:

Yuvarlak ağızlı testi tipi sağlam örnekle de temsil edilmiştir. Bunlardan biri Kaniş Karumu Ib katı testilerinin tam paraleli¹³, diğeri de bunun variantıdır¹⁴. Her ikisi de mezarda ele geçmiştir:

Ac. c 36, y. 24.2, g. 16 cm.

Kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Yuvarlak ağzının kenarı dışa doğru kalınlaştırılmış. İnce-uzun boyunlu. Yuvarlak gövdeli. İnce halka dipli. Hafif belirtilen karın keskinliğinin üstü iki sıra yivli. Kulbu ağız kenarı altını omuza bağlamış (Res. 16).

Ac. c 27, y. 28.2, g. 19 cm.

Pembemsi devetüyü hamurlu. Aynı renkte astarlı. Hafif çekik ağız kenarı kalınlaştırılmış. İnce boyunlu. Yuvarlak omuzlu. Keskin karınlı. Ufak düz dipli. Hafifce isli (Res. 17).

Kaniş Karum'unun Ib katına has kap şekillerinden olan "Yuvarlak ağızlı ve göğsü-signe royal- baskılı testilerin¹⁵" tam paraleli, kazılardan önce, Acemhöyükden çıkarılmış ve Kayseri Müzesi'ne götürülmüştür¹⁶. Kazılarda henüz bu testilere raslanmamış olmasına rağmen, biz bu kabın Acemhöyüğün II. seviyesine ait bir yapıdan çıkarılmış olduğundan şüphe etmiyoruz.

4 — Çaydanlık:

Acemhöyüğün II. seviyesinde çaydanlıkların sağlam ve parçalanmış örnekleri bulunmuştur. Krem veya devetüyü olan bu kaplar hamurlarının renginde astarlı veya nemliyken düzeltilmişlerdir:

Ac. a 22, y. 14, g. 15.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Hamurunun renginde astarlı. Basit ağız kenarlı. Hafif keskin karınlı. Kalın ve kısa emzikli. Yuvarlak dipli. DB/28.

5 — İbrikler:

İbrikler sağlam örneklerine ve emziklerine göre iki tâli tiple temsil edilmektedir:

A — Res. 48'deki emzik kırmızı astarlı, perdahlıdır. Gaga ucu aşağıya doğru eyik olan bu parça, Koloni Devrinin geç safhasına ait

¹³ Kültepe 1949, s. 38, Lev. XXV, 117, 119; F. Fischer, Die Hethitische Keramik von Boğazköy - WVDOG 65, Berlin 1963 - Res. 17.

¹⁴ Mellink, A Hittite Cemetery at Gordion, s. 25, Lev. 13 f.

¹⁵ Kültepe 1949, Lev. XXVI, 126; Anatolia VII, Res. 12, Kt. c/k 239.

¹⁶ Kültepe 1948, s. 64, Lev. XXXVIII, 160.

Alışar, Boğazköy ve Kültepe Ib katı ibrikleri şeklinde tamamlanmıştır¹⁷.

B — “Emziği kulbunun yan tarafında olan ibrikler”, sistemli kazılardan önce Acemhöyük’den¹⁸ çıkarılmıştır. Yeni kazılar, bu kap şeklinin Acemhöyük’ün II. seviyesinde kullanıldığını, daha eski ve sonraki devirlerde bilinmediğini ortaya koymuştur.

Kültepe¹⁹, Kusura²⁰ ve Alışar’da²¹ olduğu gibi, Acemhöyük’te de bu ibrikler kırmızı astarlı, çok iyi perdahlıdır. Yukarı kısımları yarım küre biçiminde olan gövdeleri, karın keskinliğinden itibaren, içbükey hatlarla daralarak kurs şekilli kaide ile birleşir. Çok ufak, yuvarlak ağızlarının kenarı, bilezik şeklinde kalınlaştırılmıştır. Beyzi kesitli tek kulp, omuzu karın üstüne bağlar. İnce tüp biçimli emzik kulbun yan tarafına yerleştirilmiştir. Alışar ve Kültepe’de²² ölü hediyesi olarak, mezarlara bırakılmış olan bu ibriklerin Acemhöyük’de hem evlerde, hem de mezarlarda bulunduğunu görmekteyiz :

Ac. c 24, y. 23, g. 17 cm.

Kırmızı astarlı. Çok parlak perdahlı. Emziğinin yarısı kırık. Ö. h. (Lev. XXXIV, 4).

Ac. d, 18, y. 22.5, g. 19 cm.

Şarap kırmızısı astarlı. Parlak perdahlı. Kısmen isli. UA/7.

Şimdi Kayseri Müzesinde bulunan²³ bu tipteki iki ibriğin (Lev. XLIV, 4), Acemhöyüğün II. seviyesine ait olduğunu, kesinlikle, söyleyebiliriz.

6 — Fincanlar :

II. seviye fincanlarının önemli bir kısmı, III. seviyenin fincan tiplerini devam ettirmektedir.

A — İlk tâli tipi temsil eden fincanların şekli III. seviyeden intikal etmiştir. Bunlar, eski kattakilerden iri boyları ve üçgen kesitli küçük kulpları bakımından ayrılır :

¹⁷ OIP XXIX, s. 188, Lev. VI, d 2267; WVDOG 65, Res. 19 - 336; Kültepe 1949, s. 39, Lev. XXVII, 138.

¹⁸ Kültepe 1949, s. 81, Lev. XXXVII, 254, 255.

¹⁹ Kültepe - Kaniş, s. 50, Res. 58, Lev. XXX, 2; Anatolia VII, Lev. XXIV, 1.

²⁰ W. Lamb, Excavations at Kusura Near Afyon Karahisar - *Achaecologia* 86, Oxford 1937 - s. 26, Lev. VIII, 7.

²¹ OIP XXIX, Res. 191, Lev. VI, c 2753, d 2663.

²² Kültepe - Kaniş, s. 50.

²³ Kültepe 1949, s. 81.

Ac. b 2, y. 4.2, g. 9.6 cm.

Gri hamurlu. Gri astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Keskince karınlı. Yuvarlak dibi nihayete doğru sivrice V/31.

Ac. b 98, y. 4, g. 9.6 cm.

İçi ve dışı kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. V/31 (Res. 20).

B — Tek örnekle temsil edilen bu fincan tipinin gövdesi, III. seviyenin içbükey gövdeli fincanlarına benzemektedir. Nakışlı olan fincanın ağız kenarı ve dibi diğerlerinden farklıdır :

Ac. b 19, y. 6.8, g. 6.6 cm.

Ağız kenarı içi ve dışı kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Diğer kısımları krem astarlı. Gövdenin keskin kısmı sivri dibe yakın. Tek kulplu. Gövdesi siyah renkli çift sıra zigzaglarla nakışlı. Y/31 (Res. 21).

C — E. T. D. den Koloni Devrine intikal eden bu fincanlar²⁴, Achemhöyüğün II. seviyesinde de kullanılmıştır. Bu grup içinde eski katın bütün hususiyetlerini devam ettirenlerin yanında, fazla dışarıya dönük ağız kenarları ve yüksek boyunları ile ayrılık gösterenler de vardır :

Ac. b 11, y. 4.1, g. 6.4 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Hafif kalınlaştırılmış ağız kenarı dışarıya dönük. Boyundaki girinti derin. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Z/30.

Ac. b 18, y. 5, g. 5.6 cm.

Devetüyü hamurlu. Kırmızı astarı silinmiş. Dışa çekik ağız kenarı çok hırpalanmış. Keskin karınlı. Sivri dipli. Tek kulbu noksan. Y/31.

Ac. b 23, y. 6, g. 7.4 cm.

Açık kırmızı astarlı, perdahlı. Hafifce dışarıya çekik ağız kenarlı. Boyun girintisi çok hafif. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Kulp kesiti köşeli. V/31 (Lev. XXXVIII, 1).

Ac. b 9, y. 6, g. 8.4 cm.

Açık kırmızı astarlı, perdahlı. Hafifce dışarıya çekik ağız kenarlı. Yüksek boyunlu. Geniş, keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Tek kulbu kırık. Z/30.

Ac. b 8, y. 7, g. 8.2 cm.

Kırmızı boya banyolu. Dışarıya çekik ağız kenarlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Z/30.

²⁴ Kültepe 1949, s. 80.

Ac. b 1, y. 7.5, g. 9.4 cm.

Kahverengi astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Kesin karınlı. Yuvarlak dipli. Kulbunun kesiti oval. V/31.

7 — Maşrapa :

OA/48 plânkarede bulunan maşrapa tekdir. Derinliği çok azdır. Kulbunun yan tarafındaki akıtacağı süzgeçli, kulbun karşısındaki süzgeçsizdir :

Ac. d 33, y. 5, g. 13.5 cm.

İnce cidarlı. İçi-dışı kalın devetüyü astarlı. İyi perdahlı. Geniş ağızlı, geniş yuvarlak dipli. Ağız kenarını dibine bağlayan kulbunun kesiti beyzi.

8 — Kantaroslar :

Parça ve sağlam örnekler halinde ele geçen kantaroslar II. katta görülmektedir. Bu tipe III. seviyede rastlanılmamıştır. Bu durum, Kaniş Karum'undakine uymaktadır²⁵. Orada da, ilk defa, Ib katında ortaya çıkan kap şekillerindedir. Elimizdeki üç sağlam örneğin biri OA/48 plânkarede, ikisi UA/7'de, yanyana bulunmuştur :

Ac. d 21, y. 19.5, g. 15.6 cm.

Kızıl devetüyü hamurlu. Hamurunun renginde astarlı. Perdahlı. Emziği süzgeçli. Basık kaideli. OA/48 (Lev. XXXIV, 2).

Ac. d 19, y. 20.5, g. 18 cm.

Devetüyü hamurlu. İyi perdahlı. Ufak kaideli. Emziği süzgeçli. UA/7 (Lev. XXXIV, 1).

Ac. d 20, y. 16.5, g. 15 cm.

Devetüyü hamurlu. Hamurunun renginde astarlı. İyi perdahlı. Emziği süzgeçli. UA/7'de, Ac. d 19 ile bir arada.

9 — Çanaklar :

II. Seviyede en çok bulunan ve çeşitli tiplere ayrılan kap şekillerindedir :

A — Ufak çanakların yükseklikleri 3.5 - 6 cm. arasında değişmektedir. Daima devetüyü hamurlu, çoğunun içi ve omuzu hamurunun renginde astarlıdır. Azı nemliyen düzeltilmiştir. Ağız kenarları, hafifce, içeri çekik, yuvarlak omuzlu ve yuvarlak diplidirler :

Ac. a 2, y. 3.5, g. 10 cm.

Kreme çalan devetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. EB/29.

²⁵ Kültepe 1948, s. 73; Kültepe 1949, s. 48, Lev. XXXI, 196 - 197; Anatolia VII, s. 94, Lev. XXVIII, 1.

Ac. b 14, y. 4, g. 10.1 cm.

Devetüyü astar çanağın içine ve omuzu üstüne sürülmüş. Yuvarlak dibi nemliyken düzeltilmiş. Y/31.

Ac. b 7, y. 4.2, g. 10.8 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkteki astar yer yer isli. Basit ağız kenarı hafifçe içeri çekik. Yuvarlak omuzlu. Sivri dipli. V/31.

Ac. b 15, y. 4, g. 10 cm.

Devetüyü hamuru ince mikalı. İçi ve omuzu hamurunun renginde astarlı. Y/31.

Ac. b 5, y. 5, g. 12.2 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkle astarlı. Kısmen isli. Yuvarlak dipli. V/31.

Ac. b 6, y. 5, g. 11.5 cm.

Ac. b 5'in benzeri. Birarada bulundular. V/31.

Ac. b 12, y. 5, g. 13 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkte astarlı. Yuvarlak omuzlu. Yuvarlak dipli. Y/31.

Ac. b 24, y. 6, g. 14 cm.

Ac. b 12'nin benzeri. Y/31.

V/31 - 32 kerpiç silonun tabanı üstünde bulunan çanak diğerlerinden iricedir :

Ac. b 106, y. 6.6, g. 17.2 cm.

Devetüyü hamurlu. Nemliyken düzeltilmiş. Kalın cidarlı. Ağız kenarı içeriye çekik. Sivri dipli.

Tekniği ve düğme kulplu oluşu ile, yukarıda tetkik ettiklerimizden ayrılan çanak, gövdesi bakımından en çok bu gruptakilere yakınlık gösterir :

Ac. b 16, y. 6.6, g. 8.3 cm.

Devetüyü hamurlu. İçine ve dışına sürülen kırmızı astarı açık ve koyu. Parlak perdahlı. İçeri çekik ağız kenarlı. Omuzu üzerindeki çift mütenazır kulbu ip delikli. Y/31.

B — Parçaların bolluğu, ikinci gurubu temsil eden çanakların II. seviyede çok sevilen kap şekillerinden olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar bu seviyeye has tipi temsil ederler. Devetüyü hamurlu, kalın cidarlı olan bu çanakların basit ağız kenarları içeri çekikdir. Bazılarında dar, bazılarında genişçe olan omuzların çok keskin oluşu en belirli özelliklerindedir (Res. 22-24). Kırmızı kahverengi astar çanağın içine

dıştan yukarı kısmına sürülmüş olup, daima çok iyi perdahlanmışlardır. Ağız kenarları ve içleri devetüyü astarlı veya kırmızı boya banyolu olanları da vardır :

Ac. b 17, y. 7, g. 17.3 cm.

Ağız kenarının içi ve dışı koyu devetüyü astarlı. Kalın cidarlı. Basit ağız kenarlı. Keskin omuzlu. Yuvarlak dipli. Y/31.

C — Üçüncü çanak tipini teşkil edenlerde ağız kenarı içeriye veya dışarıya doğru kalınlaşarak, düz bir satıh meydana getirir. Kırmızı astarlı, parlak perdahlı bir örneğin ağız kenarında düğme kulpları vardır.

10 — Derin çanaklar :

Bunlar da iki tâli tip halinde görülmektedir :

A — Dört veya iki kulplu çanaklar : Elimizdeki bir örnek, Kaniş Karumu Ib katı çanaklarının çok yakın benzeridir²⁶.

Ac. d 22, y. 16, g. 44. 5 cm.

Kahverengi astarı grileşmiş. Düz bir yüzey meydana getiren ağız kenarı dışarıya çekik. Keskin omuzlu. Hafif halka dipli. Ağız kenarını omuzuna bağlayan şerit biçimli dört küçük kulbu ikişer ikişer birbirine yakın. UA/7. (Res. 26; Lev. XXXIX, 1).

B — Derin, iri çanak; bilhassa süsleri bakımından hususiyet göstermektedir :

Ac. b 230, y. 32, g. 44.5 cm.

Sarımsı kırmızı astarlı. Çok iyi perdahlı. Ağız kenarı kabartma bir şeritle dıştan takviyeli. Yuvarlak gövdeli. Hafif halka dipli. Omuzu, uçları birleşik ikişer kavisin meydana getirdiği, mütenazır dört kabartma ile süslü. Bunlardan karşıt ikisinin ortasından ağız kenarına erişen kalın makara kulpların alt ucundan sekiz, kavislerin uçlarından ise beş yivden meydana gelmiş bantlar dibe doğru inmektedir. U/30.

Bu iri çanak, kulpları bakımından, Kaniş Karum'unda Ib katının iri çanaklarına benzerlik göstermektedir.

11 — Çift kulplu derin vazo :

Kaniş Karum'unda Ib katında ortaya çıkan kap şekillerinden biri olan ve *dört veya çift kulplu derin çanaklar* adı altında nesredilen²⁷ tipin ufak boylu örneği II. seviyede bulundu :

²⁶ Benzeri Kültepe'de Ib katında 1959 yılında açığa çıkarılmıştır (Kt. k/k 155).

²⁷ Kültepe 1949, s. 42, Lev. XXIX, 172; Anatolia VII, Res. 12, Kt. e/k 168.

Ac. d 17, y. 16.5, g. 20 cm.

Devetüyü hamurlu. Perdahlı. Dışarıya taşkın ağız kenarı düz bir satıh meydana getirmiş. Boyun altı yivli. Keskin karınlı. Halka dipli. Mütenazır iki dik kulbunun arası iki düğme kulplu. UA/7 (Res. 18).

12 — Kapaklı iri vazolar :

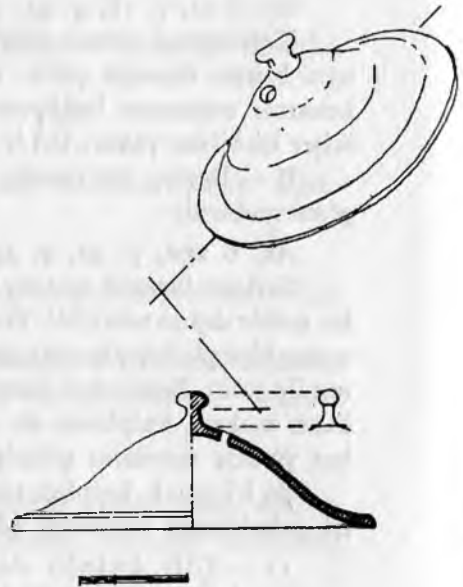
Dışarıya çekik ağız kenarlarının içinde kapağın yerleşmesine mahsus yivlere göre adlandırılan bu kap şeklinin II. seviyede de kullanıldığı anlaşılmıştır. Elimizdeki parçaların ağız kenarı içi ve dışı kırmızı astarlı, parlak perdahlıdır (Res. 27 - 29).

13 — Kapaklar :

Kap kapakları iki tâli tip göstermektedir :

A — İlk grubu teşkil eden kapaklar, derinliği çok az, küçük çanaklar niteliğinde olup, daima alçılı bir madde içine gömülü ve âdeta onunla kaynaşmış olarak bulunmaktadır. Devetüyü veya krem renkli, kalın cidarlı, kaba kaplardır. Bunların hava alması istenmiyen kapların kapakları olduğunu düşünüyorum.

B — Kapakların ikinci gurubunu, daha çok ocakta, ateş üzerinde kullanılan kaplara kapak vazifesini görenler teşkil etmektedir. Devetüyü hamurlu ve kalın cidarlı olan bu kapakların tutamakları çift uçludur. Çoğunlukla islenmiş olan bu kapaklarda buharın çıkmasını temin edecek birer delik bulunmaktadır (Res. 3). Basit ağız kenarlı ve tutamaklara doğru daralan gövdelidirler²⁸.



Res. — Fig. 3

²⁸ W. Orthmann, Hethitische Keramik aus den Grabungen in Boğazköy in den Jahren 1962 und 1963 - MDOG 95, 1965 - Res. 5,2; H. Z. Koşay - M. Akok, Alacahöyük Kazısı. 1940 - 1948 T. T. K. Yayınlarından V, 6. Ankara 1966 - s. 42, Lev. 105, Al. h. 63.

14 — Çömlekler:

Sağlam ve parçalarla temsil edilen çömleklerin de ağız kenarları dışarıya çekik olup, dıştan kalınlaştırılmıştır. Ağız kenarlarının içi ve gövdelerinin yukarı kısmı kırmızı astarlı, perdahlıdır. Bazılarının omuzları şeritler halinde boya banyoludur.

Ac. b 196, y. 49, g. 36 cm.

Yukarı kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Dışarıya dönük ağız kenarlı. Kısa boyunlu. Ufak düz dipli. Boyun dibini kabartma bir şeritle takviyeli. Omuzu karın genişliğine bağlayan dört dik kulbunun kesiti oval, ortaları oluklu. V/33 (Lev. XL, 4).

15 — Atölye kabı:

OA/48 plânkaredeki bir yapının yüksekçe bir yerine yerleştirilmiş olarak bulunan bu kap, Kaniş Karum'unda Ib katında maden işleyen atölyelerde bulunanların tam benzeridir²⁹.

Ac. d 55, y. 18.5, g. 38 cm.

Devetüyü hamurlu. Nemliyken düzeltilmiş. Çok kalın cidarlı. Geniş ve hafifçe şevli ağız kenarı dışarıya taşkın. Kalın boru biçimli emziği, geniş, düz dibine yakın (Res. 25).

16 — Kap Kaidesi:

II. seviyede bulunan bu kap Kaniş Karum'undaki Ib katı ve Alishar örneklerinin paralelidir³⁰.

Ac. a 49, y. 9, g. 14 cm.

Devetüyü hamuruna iri, beyaz kum taneleri katılmış. Üzerinde çark izleri belli. İçbükey gövdeli. İçi boş. Her iki ucu da basit ağız kenarlı. DB/29 (Lev. XLI, 2).

17 — Üzüm salkımı biçimli kaplar:

Kayseri Müzesi'nde Acemhöyük'den getirildiği bilinen (Lev. XLIV, 1 a - b) gri renkli kabın³¹, II. seviyeye ait bir yapıdan çıkarılmış olabileceğini bu katta bulunan tanelerle bezeli, gri renkli bir parça isbat etmektedir.

²⁹ T. Özgüç, Koloni Devrinin Geç Safhasına Ait Bir Atölye Hakkında - Belleten 73, 1955, - s. 75, Res. 25.

³⁰ Kt. 1/k 30, 1960 yılında Kültepe'de Ib katında bulunmuştur; OIP XXIX, Res. 207, c 2763.

³¹ Kültepe 1948, s. 73, Lev. LXVIII, 447; T. Özgüç, Anadolu'da Arkeoloji Araştırmaları - Belleten 40, 1946 - Lev. XXXI, 37.

III. Kat çanak - çömleği :

III. mimarlık katında da ele geçen çanak-çömleğin hepsi çarkta yapılmıştır. Yalnız, III. Alişar tipine giren boyalı bir testi ile, tek renkli diğer iki-üç kap elde yapılmıştır.

Hamurları iyi elenmiş olup devetüyü renginde ve iyi pişkindir. Kalın cidarlı kapların kesitlerinde gri bir öz farkedilmektedir. Kabaca mutfak kaplarının hamurunda iri kum taneleri de mevcuttur. Ayrıca, bazı kapların hamurunda irice mika zerrelere görülmektedir.

Bu seviyeye ait kaplar kalın ve kırmızı renkli bir astarla süslenmiştir. Kırmızı astarın koyu şarap rengi ve portakala çalan bir tonu çok yaygındır. Kahverengi astar daha azdır. Krem ve gri astar azınlıktadır. Kapların önemli bir kısmı da hamurunun renginde bırakılmıştır. Kültepe'de çok sevilen ve II. kata has olan dalgalı hat ve zigzag motifi, burada da oldukça bol temsil edilmekte ve kronolojiye yardımcı olmaktadır (Lev. XLII, 2 - 3).

Şekiller :

III. yapı katında şekiller çok çeşitlidir :

1 — Gaga ağızlı testiler :

Çok bol olan gaga ağızlı testiler muhtelif tâli tiplere ayrılır :

A — Bu gruptakilerin yükseklikleri 6.3 - 25 cm. arasında değişmekle beraber, çoğunluğu 13 - 15 cm. arasında olanlar teşkil eder. Gövdelerinin her tarafı, veya yalnız yukarı kısımları kırmızı astarlıdır. İyi perdahlanmışlardır. Gagaları ve geniş boyunları kısadır. Yuvarlak gövdelerinin karın profili, daima, keskin veya keskincedir. Yuvarlak dipliler çoğunluktadır. Sivri veya düzensiz düz dipli olanlar da vardır. Acmhöyüğün diğer kap tiplerinde olduğu gibi, gaga ağızlı testilerinde de bir tıknazlık, basıklık vardır. Bu, bölgenin Eski Tunç Devri geleneğinin devamına işaretler. Esasen bu seviyede bulunan gaga ağızlı bir testinin (Ac. b 164) şekli ve tekniği eski, yerli geleneğin devamını, açık bir şekilde göstermektedir :

Ac. b 164, y. 6.3, g. 5.4 cm.

Kahverengi astarlı, perdahlı. Elde yapılmış. Yer - yer isli. Geniş gagasının ucu sivri. Kısa boyunlu. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. V/31.

Ac. b 115, y. 8.3, g. 7.2 cm.

Her tarafı kırmızı astarlı, perdahlı. Genişçe gagası öne doğru kıvrık. Kısa boyunlu. Keskin karınlı. Sivri dipli. T/32 (Res. 43).

Ac. b 118, y. 13, g. 12 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Geniş gagalı. Kısa boyunlu. Keskin karınlı. Hafif düz dipli. T/32.

Ac. b 60, y. 13.3, g. 13.5 cm.

Her tarafı kırmızı astarlı, perdahlı. Kısa, geniş gagalı. Çok kısa boyunlu. Keskin karınlı. Sivri dipli. Kesiti oval kulbun karın keskinliği üzerine bağlanan kısmı üç derin çizgili. U/32 (Lev. XXIX, 1).

Ac. b 181, y. 20.5, g. 19.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Yukarı kısmı pembemsi boya banyolu. Kısa boyunlu. Keskin karınlı. Düzensiz düz dipli. Göğsünde üçgen biçimli bir düğme kulbu var. U/32.

Üç kulplu oluşu ile bir özellik gösteren testi de bu grupta tetkik edilebilir. En yakın benzerleri Kaniş Karum'unda II. katta bulunanlardır³²:

Ac. c 158, y. 13, g. 15.6 cm.

Her tarafı kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Ağız kenarını omuza bağlayan kulbu şerit biçiminde. Karnın keskin kısmını omuza dik olarak bağlayan iki mütenazır kulbu diğerinden küçük. U/32 (Res. 44; Lev. XXIX, 2).

Ağız şekli bakımından bu grupta incelenebilecek, ufak boylu bir testi, gövdesinin uzun oluşu ile farklılık göstermektedir :

Ac. c 35, y. 9.2, g. 6 cm.

Kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Geniş gagalı. Keskin karınlı. Uzun gövdeli. Sivri dipli. TA/48 (Res. 47; Lev. XXXI, 2).

B — Bu grubu temsil eden testilerin boyları bir tanesi hariç (Ac. b 75), 20-25 cm. arasında değişir. Gövde şekilleri A grubuna girenlere benzemekte ise de, daha dar olan uzun silindir biçimli boyunları farklıdır. Kahverengi veya kırmızı astarları gövdenin yukarı kısmına sürülmüş, alt kısmı hamurunun renginde bırakılmıştır. Kulpları boyun dibini omuza bağlar :

Ac. b 178, y. 25, g. 20 cm.

Yukarı kısmı açık kırmızı astarlı. Keskin karınlı. Sivri dipli. Şerit kulplu. U/32.

Ac. b 75, y. 15, g. 12.4 cm.

Yanık kırmızı astarı gövdesinin üst kısmına sürülmüş. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Göğsü çift düğmeli. U/32.

³² (Kt. 1/k 163, Kt. n/k 5).

Elimizdeki iki testi daha kısa ve daha geniş boyunlu olmakla beraber, en çok B grubu örneklerine yakınlık gösterir :

Ac. a 16, y. 23.5, g. 19 cm,

Yukarısı sarımsı kırmızı astarlı. Alt kısmı hamurunun renginde. Keskin karınlı. Ufak düz dipli. Oval kesitli kulbu omuzunu boyun dibine bağlamış. EB/28.

Ac. a 15, y. 23.5, g. 9.5 cm.

Devetüyü hamuru iri kumlu. Gövdesinin üstü pembe astarlı. Aşağısı toprağının renginde. Yüksek, sivri gagası öne doğru kıvrık. EB/28 (Res. 46; Lev. XXIX, 3).

C — Üçüncü grubu, çok az örnekleri bulunan, ince cidarlı, iyi astarlı, parlak perdahlılar temsil eder :

Ac. b 25, y. 12, g. 12.8 cm.

Kırmızı astarlı. Çok iyi perdahlı. İnce uzun boyunlu. Yuvarlak omuzlu. Çok keskin karınlı. Sivri dipli. Göğsü çift düğmeli. Şerit kulbu boyunu omuza bağlamış. Kulbun ortası ince, bitimi üçgen şeklinde. T/31 (Res. 45).

Ac. b 47, y. 10, g. 7.8 cm.

Kırmızı astarı yanmış, yer-yer siyahlaşmış. İnce, uzun boyunlu. Keskin karınlı. Sivrimsi yuvarlak dipli. Oval kesitli kulbu boyna yapışık olarak dibinden çıkmakta, ağız kenarına yakın dönerek karın keskinliği üzerine bağlanmakta. U/32 (Res. 49).

Ac. b 46, y. 17, g. 12 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Yer-yer siyahlaşmış. İnce uzun boyunlu. Geniş gagasının ucu, öne doğru kıvrık. Yuvarlak gövdeli. Geniş karınlı. Hafif halka dipli. Göğsü çift düğmeli. Oval kesitli kulbu boyun dibini omuza bağlamış. T/32 (Res, 50; Lev. XXIX, 4).

Ac. b 154, y. 22.5, g. 17.5 cm.

Kırmızı astarlı. Perdahlı. İnce, uzun çift boyunlu. Çift gagalı. Yuvarlak omuzlu. Keskin karınlı. Gaga uçları birbirine yapışık. Çift boyun omuza bağlandığı kısmın ortasından çıkan beyzi kesitli kulp karın keskinliği üzerine bağlanmıştır. Boyun ve omuz, bir çizginin iki yanına sıralanan noktalarla bazeli. V/31 (Lev. XXX, 1 a - b).

Bu bezeme tekniği M.ö. III. bin yılı geleneğinin devamıdır. Örneğimiz, bu bölgede bu tarzın Hitit kaplarına da geçtiğini göstermektedir. Çift boyunlu ve çift gagalı oluşu, Acemhöyüğün mahallî bir özelliğidir.

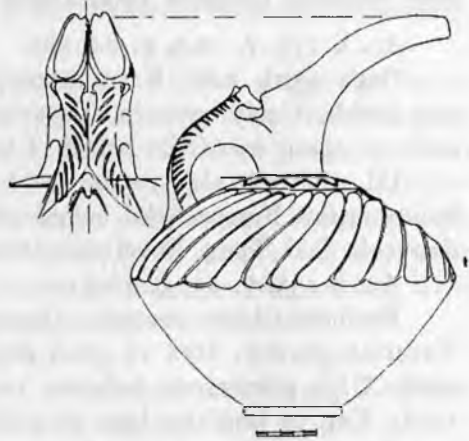
Gaga ağızlı ikinci testi de boynunun çift olduğu hissini veren boğumu ile yukarıdaki örneği hatırlatır:

Ac. a 51, y. 26, g. 25.5 cm.

Gri astarlı. İyi perdahlı. Gövdenin yukarı kısmı kalın diyagonal yivlerle bezeli. Karnı hafif profilli. Halka dipli. Omuzu zigzag şeritle süslü. Kulbu yapışık çift hayvan biçiminde. Hayvanların göz ve kulakları kabartma olarak yapılmış. Gövdeleri küçük eğri çizgilerle süslü, FB/29 (Res. 4).

Bu testinin tam benzerini diğer Hitit şehirlerinden tanımıyoruz. Yalnız, gövdesinin diyagonal yivli ve kulbunun da hayvan biçiminde oluşu bakımından, Kaniş Karum'unda II. katta görülen kapların kulp ve gövde hususiyetlerini hatırlatmaktadır³³. Yivli tezeyinat da yerli E. T. D. seramiğinin geleneğini yaşamaktadır.

D — Bu grubu, yükseklikleri 32-46 cm. arasında değişen iri boylu gaga ağızlı testiler temsil eder. Gövdelerinin yukarı kısımları daima kırmızı veya kahverengi astarlı, perdahlı, aşağı kısımları hamurunun rengindedir. Şişkin yumurta gövdeli, yuvarlak veya ufak düz diplidirlere. Kısa ve geniş boyunlu, uçları öne doğru kıvrık iri gagalıdır. Tek şerit kulpları, ağız kenarını omuza bağlar. Bu gruba giren testilerden bazılarının, kabartma olarak yapılmış, üçgen kulpları, gövdeye yatık olarak bağlanır. Kulpların bu şekli, en çok, Kaniş Karum'unun II. kat örneklerine yakınlık gösterir³⁴. Kültepe'de II. kat testilerinin kulpları, hakikî üçgen kulp olmakla, Achemhöyük'tekilerden ayrılırsa da, yine esas düşünce her iki bölgede de birbirinin aynıdır :



Res. — Fig. 4

³³ T. Özgüç, Kültepe Hafriyatı 1954 II. Kat Eserleri - Belleten 76, 1955 - s. 447, Res. 13; N. Özgüç, Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu - T. T. K. Yayınlarından, V, 22. Ankara 1965 - Lev. XXXV, 102.

³⁴ Kültepe 1948, s. 62, Lev. XXXVI, 149.

Ac. b 179, y. 32, g. 29 cm.

Yukarı kısmı kahverengi astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renğinde. Basık gövdeli. İki mütenazır kabartma üçgen ve bir dik kulplu. Astarı yangından yer yer kavlamış. T/32 (Res. 52; Lev. XXXI, 3).

Ac. b 195, y. 40, g. 30 cm.

Gövdenin dörtte üçü kırmızı astarlı. Perdahlı. U/32.

Ac. b 174, y. 46, g. 35.5 cm.

Yukarı kısmı yanık kırmızı astarlı. Yumurta gövdeli. Ufak, düz dipli. Boyun dibi nokta dizisi ile, kulbu eğri çizgiciklerle bezeli. V/30 (Res. 51; Lev. XXXI, 4).

III. Alishar seramiği Acemhöyük'de III. seviyede kullanılmıştır. (Lev. XLII, 4). Bu katta kırık ve sağlam örneklerle temsil edilen bu seramik çeşidi, daha çok, Kaniş Karum'u II. kat örneklerine yakınlık göstermektedir. Orada olduğu gibi⁸⁵, burada da çark işi Hitit kaplarının yanında azınlıkta kalmaktadır :

Ac. b 173, y. 10.5, g. 8.6 cm.

Gaga ağızlı testi. Krem astarı yanık. Perdahlı. Kısa gagasının ucu kırıklı. Geniş boyunlu. Yuvarlak dipli. İnce, siyah renkli düz şerit ve zigzag motifi ile bezeli. T/31 (Lev. XXX, 3).

III. seviyede, elde yapılmış, tek renkli üç gaga ağızlı testi daha bulunmuştur. Bunlar, şekil bakımından, Orta Tunç Devri kaplarından çok Eski Tunç Devri örneklerine yakınlık göstermektedir :

Ac. b 155, y. 13, g. 10.5 cm.

Pembemsi boya banyolu. Gagasının ucu sivri. Geniş boyunlu. Yuvarlak gövdeli. Düz ve geniş dipli. Omuzu ikişerden üç kavisle süslü. U/32 plânkarede bulunan bu testinin içinde 20 aşık kemiği vardı. Kap ve kemikler bina ile birlikte yanmıştı.

Ac. b 121, y. 8.4, g. 5.7 cm.

Devetüyü astarlı. Perdahlı. Kalın cidarlı. Genişçe boyunlu. Dibi düzensiz. Gövdesi, çift hattın arasını dolduran noktalarla süslü. T/31.

Ac. b 184, y. 14, g. 14.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkte astarlı. Perdahlı. Ufak gagalı. Kısa ve geniş boyunlu. Geniş düz dipli. Kaba ve isli. T/31.

2 — Yonca ağızlı testiler :

Yonca ağızlı testiler iki tâli tip halinde görülür :

⁸⁵ Kültepe - Kaniş, s. 66; Belleten 76, s. 450.

A — Akıtacağı kulbunun üstüne doğru olan testiler Kültepe'nin II. katında ortaya çıkan kap şekillerindedir³⁶ ve orada, yerli tekniğe yapılmıştır. Ib katında da hiç kullanılmamıştır :

Ac. b 183, y. 32, g. 17 cm.

Gövdesinin 3/4'ü şarap kırmızısı astarlı, perdahlı. Yuvarlak omuzlu. Şişe biçiminde gövdeli. Halka dipli. V/29 (Lev. XXXII, 2).

B — İkinci tâli tipin temsilcisi olan testinin ağzı, üç yapraklı yonca şeklindedir. İnce boyunlu, yuvarlak omuzlu, keskin karınlı, düz diplidir. Ağız kenarı ince bir şerit halinde kalınlaştırılmıştır : Beycesultan IV c katı yonca ağızlı testilerini hatırlatır.³⁷

Ac. a 43, y. 20.5, g. 15.5 cm.

Portakal kırmızısı astarlı. İyi perdahlı. Oval kesitli kulbu ağız kenarını omuzuna bağlamış. EB/28 (Res. 15; Lev. XXXII, 3).

3 — Çaydanlıklar :

Bu katta çok raslanan kap şekillerindedir. Kulp şekillerine göre, iki esas gruba ayrılabilir :

A — İri çaydanlıklar : Yükseklikleri 16.6 - 14, genişlikleri 20-17 cm. arasında değişmektedir. Devetüyü hamurlu, kalın cidarlı kaplardır. Çoğu nemliyen düzeltilmiştir. Keskin karınlılar yanında, yuvarlak gövdeliler azınlıktadır. Hepsi küçük-düz diplidir. Kısa emziklerinin uçları eğri kesilmiş ve ileri doğru uzatılmıştır. Oval kesitli dik kulpları ağız kenarı altını gövde genişliğinin üstüne bağlar. Bu iri boylu ve kalın cidarlı çaydanlıklar, ağız kenarları bakımından, ikiye ayrılır. Birinci guruba girenlerin ağız kenarları basittir :

Ac. b 192, y. 15, g. 17.5 cm.

Yeşile çalan krem hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. Keskin karınlı. Ufak-düz dipli. Kısa ve kalın emzikli. T/31.

Ac. b 193, y. 16, g. 17 cm.

Pembemsi devetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. Keskin karınlı. T/31.

İkinci tâli gurubu temsil edenlerin ağız kenarları dışarıya doğru kalınlaştırılmıştır :

Ac. b 41, y. 14. g. 20,5 cm.

Krem astarlı. Dışa çekik ağız kenarlı. Keskin karınlı. V/30.

³⁶ Anatolia VII, s. 89, Res. 10, Kt. m/k 69.

³⁷ S. Lloyd - J. Mellaart, Beycesultan II, London 1965, Res. P. 20. Beycesultan testisinin kulbunun bağlanması farklıdır.

Ac. b 73, y. 15, g. 17 cm.

Devetüyü hamurlu. Nemliyken düzeltilmiş. Ağız kenarı dışa doğru kalınlaştırılmış. T/32.

Ac. b 63, y. 15.5, g. 18 cm.

Devetüyü astarlı. Basit ağız kenarlı, düz dipli. U/31 (Lev. XXXIII, 3).

Ac. a 17, y. 16.6, g. 19 cm.

Kirli krem hamurlu. Nemliyken düzeltilmiş. Çok ufak düz dipli. EB/28 (Res. 53).

Ac. b 194, y. 16, g. 18 cm.

Kirli krem. Nemliyken düzeltilmiş. U/31.

Bu tipe giren iri çaydanlıklar, Kaniş Karum'unun IV - III. katlarında bulunur³⁸. Bu güne kadar II ve Ib katlarında hiç bulunmamıştır. Kaniş Höyüğünde durum Karum'dakinden farklıdır. Bu tip çaydanlıkların höyük'de uzun süre kullanıldığını görüyoruz. Acemhöyük, Kaniş höyüğündeki duruma uymaktadır.

III. seviyede bulunan bir çaydanlık boyu, dip şekli ve tekniği bakımından, yukarıda tetkik ettiğimiz çaydanlıklardan farklıdır:

Ac. b 69, y. 8.5, g. 12 cm.

Kırmızı astarı yangından siyahlaşmış. Perdahlı. Ağız kenarı dışarıya çekik. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Emziği dik. Oval kesitli kulplu. U/31 (Res. 54).

Ağız kenarının dışarıya çekik oluşu dışında, en çok, Kültepe'nin II. katında bulunmuş olan iki çaydanlığa benzerlik göstermektedir³⁹.

Kültepe ve Alishar'da Assur Kolonileri Devrinde çok bol olan ve çeşitli tâli tiplere ayrılan ince cidarlı, uzun emzikli ve ufak boylu çaydanlık⁴⁰ tipine, Acemhöyük'de, henüz, raslanmamıştır.

B — Sepet kulplu çaydanlıklar: Eski Tunç Devrinden intikal eden bu kap tipi Koloni Devrinde çok sevilmiştir. Acemhöyük kazılarında bu tipe giren muhtelif örnekler bulunmuştur. Elimizdeki bir parçanın hamuru ince, kırmızı astarı parlak perdahlıdır. Ağız kenarı dışarı doğru kalınlaştırılmış; karnı keskin profillidir. Sepet kulbunun altındaki geniş emziği süzgeçli ve ucu üçgen şeklinde kesiktir.

³⁸ Kültepe - Kaniş, s. 61.

³⁹ Kültepe 1948, s. 65, Lev. XLII, 177, 178.

⁴⁰ Kültepe 1948, s. 65, Lev. XLII, 179 - 184; OIP XXIX, s. 124, Res. 174, c 2106, 2130, 2117.

Parça bu şekliyle Assur Koloni Devri örneklerinin tam benzeridir. (Res. 58-59). Diğer bir parça, nakışlıdır (Res. 57).

Acemhöyükde bulunan sağlam örneklerden ilki boya ile nakışlıdır :

Ac. b 20, y. 14, g. 16.8 cm.

Devetüyü hamurlu. Yukarı kısmı kırmızı astarlı. Aşağısı hamurunun renginde. Omuzuna sürülen krem astarın teşkil ettiği iki alan siyah renkli zigzag motifleriyle nakışlı. Keskin karınlı. Hafif halka dipli. Y/31 (Res. 55; Lev. XXXIII, 1).

Acemhöyük menşeli olup Kayseri Müzesinde⁴¹ teşhir edilen boya ile nakışlı çaydanlık, Acemhöyük çaydanlığının yakın benzeridir (Lev. XLIV, 3).

III. seviyede bulunan sepet kulplu ikinci çaydanlık tek renkli ve daha ufak boyludur :

Ac. b 26, y. 9.3, g. 13.2 cm.

Devetüyü hamurlu. Gövdesinin 4/3'ü kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Kalınlaştırılmış ağız kenarı tek sıra yivli. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Omuzu tek sıra yivli. Karnın keskin kısmı mütenazır iki düğmeli. V/30 (Res. 56; Lev. XXXIII, 2).

4 — Fincanlar :

III. Seviyenin mutfak ve kilerlerinde ele geçirilen fincanların, diğer kaplarda olduğu gibi, günlük işlerde kullanılırken yandıkları anlaşılmıştır. Hemen hemen hepsi eski, yıpranmış olarak ele geçmiştir. Kaniş Karum'undaki örneklerin aksine, hiçbiri yeni olarak, yani satışa hazır vaziyette bulunmamıştır.

Bu seviyenin fincanları dört tâli guruba ayrılmaktadır :

A — Bu tipe giren fincanlar derinliklerinin çok az oluşu ile karakterlenir (Res. 60). Kaniş Karum'unun II. katında, bol olarak bulunan⁴² ve Ib katına intikal etmiyen şekillerden biridir :

Ac. b 103, y. 3, g. 7.2 cm.

İçi dışı kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Hafifce dışarı çekik ağız kenarlı. Gövdesi yuvarlak profilli. Geniş, yuvarlak dipli. Oval kesitli kulbu ağız kenarı altını gövdenin geniş kısmı altına bağlamaktadır. T/31.

⁴¹ Kültepe 1948, Lev. LIX, 323.

⁴² Kültepe 1948, s. 71; OIP XXIX, Res. 172, c 2131, 2132 e 1703.

Ac. a 42, y. 3.5, g. 8.8 cm.

İçi dışı krem astarlı. İyi perdahlı. EB/28.

B — III. seviyede tek örnekle temsil edilen bu tâli tip, gövdesinin içbükey oluşu bakımından hususiyet kazanır. Gövdeleri bu şekilde olan fincanlar, Kaniş Karum'unun II. katında, bol miktarda, bulunmuştur. Fakat bunlar daha ufak boyulu ve boya ile nakışlı olmaları bakımından, Acemhöyük örneğinden ayrılmaktadırlar.

Ac. b 27, y. 6.8, g.8 cm.

Kırmızı astarlı. İyi perdahlı. Basit ağız kenarı hafifce dışarıya çekik. İçbükey gövdeli. Keskin karınlı. Küçük ve yüksek dipli. Şerit biçimli tek kulbu ağız kenarını karın genişliğine bağlamış. T/32. (Res. 61; Lev. XXXVIII, 3).

C — Bu fincan tipi de tek örnekle temsil edilmekle beraber daha iri boyulu benzerleri maşrapalar içinde mevcuttur :

Ac. b 51, y. 6.9, g. 8.7 cm.

Kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Basit ağız kenarlı. Keskin karınlı, yuvarlak dipli. Oval kesitli kulbu ağız kenarı altını gövdenin geniş kısmına bağlamış. V/30 (Lev. XXXVIII, 2).

D — Sonuncu tâli tip III. Seviyede bulunmuş olan fincanların en büyük grubunu temsil eder. Bol miktarda buldukları için teferruat özelliklerini de kolayca tesbit edebiliyoruz. Bu özellikler kendilerini, gövdelerinin uzun veya yuvarlak olmalarında, ağız kenarının dışarıya taşkınlık derecesinde, boyunlarının uzunluk veya kısalık nisbetinde göstermektedir. Kulplar, umumiyetle, oval kesitlidir. Çok azının kulp kesiti böbrek biçiminde, yani, dışdan bakıldığı zaman çift kulp tesirini vermektedir. Yükseklikleri 4.2 - 7.5 cm.; genişlikleri 5.7 - 9.5 cm. arasındadır. Çoğunlukla, kırmızı, azınlıkla kahverengi astarlı, iyi perdahlıdır. Krem astarlı, açık kırmızı boya banyolu örnekler azınlıktadır. Hemen hemen hepsi keskin karınlıdır. Çoğu yuvarlak dipli olmakla beraber, sivri dipliler de az değildir. Kültepedekilerin aksine, halka dipli tek örnek dahi yoktur. Eski Tunç Devrinde Koloni Devri'ne intikal ettiği bilinen⁴⁸ bu fincan tipinin elde yapılmış bir örneği (Ac. b 97) Acemhöyüğün III. seviyesinde bulunmuştur :

⁴⁸ Kültepe 1949, s. 80, Lev. XXX, 185, 186; Kültepe 1948, s. 71, Lev. L, 247.

Ac. b 97, y. 4, g. 5.1 cm.

Devetüyü astarı yer - yer grileşmiş. Hamuru samanlı. Dışarıya çekik ağız kenarlı. Yuvarlak dipli. Tek kulplu. T/31.

Ac. b 48, y. 4.2, g. 5.7 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Ağız kenarı dışarı çekik. Tek kulbunun ortası yivli. T/32 (Lev. XXXVII, 4).

Ac. d 44, y. 5.7, g. 8.1 cm.

Açık kahverengi astarlı. İyi perdahlı. Ac. b 48'in benzeri. DB/29.

Ac. b 70, y. 5.8, g. 7.1 cm.

Kırmızı astarı yanık. Perdahlı. Karnı hafif profilli. T/32.

Ac. b 50, y. 5.8, g. 7, 1 cm.

Kızılkahverengi astarlı. İyi perdahlı. Ac. b 48'in benzeri. T/32.

Ac. b 86, y. 5.9, g. 7.7 cm.

Yanık kırmızı astarlı. Yer - yer siyahlaşmış. Ağız kenarı dışarı çekik. V/31.

Ac. b 68, y. 5.9, g. 8.2 cm.

Soluk kırmızı astarlı. Perdahlı. GB/28 (Res. 62).

Ac. b 77, y. 6, g. 8.2 cm,

Kırmızı astarlı, perdahlı. Kısmen isli. Ağız şekli oval. Y/29.

Ac. a 20, y. 6.5, g. 8.1 cm.

Devetüyü astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. EB/28 (Res. 63).

Ac. b 87, y. 6.5, g. 9.9 cm.

Açık kırmızı astarlı. Perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Ağız kenarı hırpalanmış. V/31.

Ac. b 30, y. 7.6, g. 9 cm.

Açık kırmızı boya banyolu. V/30.

Ac. b 56, y. 6.5, g. 9.5 cm.

Yanık kırmızı astarlı. Yer yer isli. Perdahlı. Yüksekçe boyunlu. Geniş karınlı. U/32 (Lev. XXXVII, 2).

Ac. b 91, y. 7.8, g. 9.7 cm.

Kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Şerit kulplu. Ağız şekli oval. Y/31.

Ac. b 123, y. 5.3, g. 7.2 cm.

Soluk kırmızı astarlı. Perdahlı. Hafif dışarı çekik ağız kenarlı. Sivrice dipli. Ağız oval şekilli. U/32.

Ac. b 122, y. 5.6, g. 6.6 cm.

Soluk kırmızı astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Yuvarlak hatlı. Geniş karınlı. Sivrice dipli. U/31.

Ac. b 166, y. 6.5, g. 8.5 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Sivrice dipli. V/31.

Ac. b 188, y. 4, g. 4.1 cm.

Gri astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Sivrin dipli. U/31.

Ac. d 25, y. 4.4, g. 6.7 cm.

Kızıl devetüyü astarlı. İyi perdahlı. Sivri dipli. EB/28 (Res. 64).

Ac. b 59, y. 5, g. 5.4 cm.

Kırmızı astarlı. Perdahlı. Sivri dipli. U/31.

Ac. b 187, y. 5.8, g. 5.8 cm.

Açık kırmızı astarlı. İyi perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Uzun ve sivri dipli. U/31.

Ac. b 168, y. 5.8, g. 8.2 cm.

Astarı kırmızı ve kahverengi alacalı. Yanmış. Sivri dipli. Ağız şekli oval. Y/29 (Lev. XXXVII, 1).

Ac. b 105, y. 6, g. 8.5 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Dışa hafif çekik ağız kenarlı. Çok keskin karınlı. Sivri dipli. V/31.

Ac. b 96, y. 6, g. 8.2 cm.

Kızıl devetüyü astarlı. Yukarı kısmı perdahlı. Sivri dipli. V/30.

Ac. b 167, y. 6, g. 7.5 cm.

Kırmızı astarı yanmış. Kısmen grileşmiş. Sivri dipli. Şerit kulplu. T/32.

Ac. b 34, y. 6.5, g. 7.5 cm.

Kahverengi astarlı, perdahlı. Ağız kenarı hafif dışarı çekik. Sivri dipli. Şerit kulplu. V/30.

Ac. a 21, y. 6.9, g. 8 cm.

Krem astarı yer yer bozulmuş. Dışarı çekik ağız kenarlı. Sivri dipli. Şerit kulplu. EB/28.

Ac. b 62, y. 7.5, g. 9.5 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Sivri dipli. U/31.

Bu tipe giren fincanların bazılarında karın genişliği üzerinde derin bir yiv vardır :

Ac. b 172, y. 5, g. 6.2 cm.

Kırmızı astarlı. perdahlı. Sivrice dipli. Ağız şekli oval. Y/31.

Ac. b 35, y. 6, g. 8.4 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Dışarı çekik ağız kenarı kırık. Geniş karınlı. Yuvarlak dipli. V/30 (Res. 65).

Ac. b 57, y. 6, g. 7.6 cm.

Yanık kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Sivri dipli. Ağız şekli oval. U/32.

Ac. b 78, y. 6, g. 7.5 cm.

Kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Sivri dipli. Ağız şekli oval. U/32.

Ac. b 94, y. 4.3, g. 5.7 cm.

Kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Yuvarlak dipli. Geniş karınlı. T/31 (Lev. XXXVII, 3).

Ac. b 49, y. 4.2, g. 5.8 cm.

Kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Sivri dipli. T/32.

5 — Maşrapalar :

III. seviyede D grubu fincanlarına, şekil bakımından, çok benzeyen, fakat, iri boyları ile onlardan ayrılan kapları *maşrapalar*⁴⁴ adı altında tetkik etmek daha doğrudur. Yükseklikleri 8 - 12 cm.; genişlikleri 10 - 15 cm. arasında değişen bu kapların az da olsa, daha iri örnekleri mevcuttur. Fincanlarda olduğu gibi, kırmızı veya kahverengi astar kabın her yanına, ender olarak da yalnız üst kısmına sürülür. Bunlar da iyi perdahlıdır. Bol olarak ele geçen bu maşrapalar evlerin kiler-mutfaklarında, III. seviye yangınına kadar kullanıldığı anlaşılmaktadır :

Ac. b 79, y. 7.5, g. 10 cm.

Yanık kırmızı astarlı, perdahlı. Hafif dışarı çekik ağızlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. T/31.

Ac. b 65, y. 7.6, g. 10.3 cm.

Kırmızı astarı kısmen aşınmış. Perdahlı. Geniş ve keskin karınlı. Yuvarlak dipli. U/31.

Ac. b 66, y. 7.8, g. 11.3 cm.

Ac. b 79'un benzeri. U/31.

Ac. b 22, y. 8, g. 11.5 cm.

Açık kırmızı astarlı. İyi perdahlı. Dışarı çekik ağız kenarlı. Boyun girintisi derin. Keskin karınlı. Sivrice dipli. Karın genişliği üstü tek yivli. T/31.

⁴⁴ Kültepe 1948, s. 70, Lev. XLIX, 237 - 243; OIP XXIX, Lev. IV, d 1070, 2456, c 1232; M. Mellink, A Hittite Cemetery at Gordion, S. 24, 25, Lev. 28 a, b.

Ac. b 76, y. 8.1, g. 9.5 cm.

Yanık kahverengi astarlı. Ağız kenarı dışarı çekik. Karın keskinliği üzeri yivli. Yuvarlak dipli. U/32.

Ac. b 67, y. 8.4, g. 10.2 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Ac. b 76 'nın benzeri. U/32.

Ac. b 165, y. 8.5, g. 11. cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. T/32.

Ac. b 92, y. 8.5, g. 11.3 cm.

Yanık kahverengi astarlı, perdahlı. Ac. b 165 'nin benzeri. U/32.

Ac. b 93, y. 8.5, g. 11.5 cm.

Kırmızı astarı bozulmuş, perdahlı. Ac. b 165'in benzeri. V/30.

Ac. b 82, y. 8.6, g. 11.2 cm.

Ac. b 165'in benzeri. Y/28.

Ac. b 89, y. 8.6, g. 10 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Ac. b 165'in benzeri. Y/28.

Ac. b 53, y. 8.8, g. 12 cm.

Yangından kırmızı astarı siyahlaşmış, perdahlı. Keskin karınlı. Sivrice dipli. T/32.

Ac. b 29, y. 8.8, g. 12 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karını üzeri derin yivli. Sivri dipli. V/30.

Maşrapalardan birisinin üst kısmı ayrıncı çentiklerle de bezenmiştir :

Ac. c 50, y. 7.3, g. 10.1 cm.

Her yanı açık kahverengi astarlı, perdahlı. Dışa çekik ağız kenarlı. Karın keskinliği üzeri, yatay iki hat arasında yer alan nokta dizilerinden ibaret bir bantla süslü. Z/30 (Lev. XXXVIII, 4).

Ac. b 85, y. 9, g. 12 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Ağız şekli oval. Y/29.

Ac. b 83, y. 9, g. 12 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karınlı. Ağız şekli oval. Z/31.

Ac. b 84, y. 9, g. 12.3 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karınlı. Yuvarlak dipli. Omuzu yivli. Y/31.

Ac. b 28, y. 9.3, g. 12.2 cm,

Her yanı kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Keskin karınlı. Sivri dipli. Şerit kulplu. V/30.

Ac. b 71, y. 9.5, g. 11.2 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Yüksekçe boyunlu. Keskin karnı üzeri yivli. Yuvarlak dipli. U/32.

Ac. b 95, y. 9, g. 13.2 cm.

Yanık kahverengi astarı kısmen bozulmuş, perdahlı. Hafif dışarı çekik ağız kenarlı. Karın keskinliği dibe yakın. Yuvarlak dipli. V/30.

Ac. b 80, y. 10, g. 12 cm.

Kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Geniş, keskin karnı üzeri yivli. Yuvarlak dipli. Ağız oval. V/30.

Ac. b 72, y. 10.1, g. 11 cm.

Ac. b 71'den daha iri ve daha parlak perdahlı. Y/30.

Ac. b 88, y. 10.2, g. 12.4 cm.

Kırmızı astarı isli, perdahlı. Yuvarlak dipli. Şerit kulplu. Z/31.

Ac. b 37, y. 10.7, g. 12.3 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Yuvarlak gövdeli. Sivri dipli. V/31.

Ac. b 109, y. 12.4, g. 16 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Dışarı çekik ağız kenarlı. Keskin karnı. Yuvarlak dipli. Z/31.

Ac. b 21, y. 12.5, g. 16.3 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Karın keskinliğinin yukarı kısmı derin yivli. Sivrice dipli. Y/32.

Ac. b 125, y. 17, g. 18.5 cm.

Yukarı kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Keskin karnı. Çok ufak düz dipli. Kulbunun kesiti böbrek biçiminde. Y/29.

III. seviye maşrapaları arasında ikinci tâli bir tip daha vardır. Bunların şekilleri daha çok C grubunda tetkik ettiğimiz yaklaşıktadır. Fakat teknikleri farklıdır :

Ac. b 185, y. 12, g. 15.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. Basit ağız kenarlı. Keskince karnı. Yuvarlak dipli. Kulbu ağız kenarından yukarı taşkın. U/31.

Ac. b 102, y. 11, g. 11.4 cm.

Devetüyü hamurlu. Aynı renkte astarlı. Sivri dipli. T/31. Alişar⁴⁵ maşrapalarının yakın benzeridir.

⁴⁵ OIP XXIX, Lev. IV, e 26, d 2958.

6 — Çift kulplu, böbrek ağızlı kaplar:

III. seviyenin tipik kaplarından. Oval şekilli ağızlarına iki yandan basılmak suretiyle böbrek şekli verilmiştir. Mütenazır çift kulpları, ağızların girinti yaptığı kısmı karın genişliğine bağlar. Her tarafa sürülen astar kırmızı veya kahverengi olup, iyi perdahlıdır. Dışarı çekik ağız kenarlı, çok hafif boyunlu olan bu kapların karın kesiti, ağız şekline uygun olarak, ovaldir. Yuvarlak veya sivrice diplidirler. Bazılarının omuzu üzerinde bir veya iki ince yiv bulunur :

Ac. b 38, y. 10.5, g. 15.5 cm.

Kahverengi astarı yer-yer açık ve koyu. Çift kulbu kırık. Yuvarlak dipli. V/31.

Ac. b 81, y. 10.7, g. 12.7 cm.

Koyu kırmızı astarlı. İyi perdahlı. Keskince karınlı. Yuvarlak dipli. Kulp kesiti oval. U/32.

Ac. b 100, y. 8.5, g. 10.5 cm.

Kahverengi astarı islenmiş. Keskin karınlı. İki yivli. Yuvarlak dipli. T/31 (Lev. XXXVI, 1).

Ağız şekilleri bakımından, Kaniş Karum'unun II. katına has olan ⁴⁶ *Böbrek ağızlı maşrapalar*'ın benzeri olmakla beraber, çift kulplariyle onlardan ayrılırlar. Kültepe örneklerinin bazıları süzgeçli iken, bunların hiç birinde süzgeç yoktur. Bunlarda Acemhöyüğün mahallî hususiyetleri görmek kolaydır.

7 — Çift kulplu, sivri dipli bardaklar:

Acemhöyüğün III. seviyesinde bol miktarda bulunan kap şekillerindedir. Daima, evlerin mutfak kilerlerinde ele geçen bu kaplar kırmızı, kahverengi astarlıdır. Astar bütün gövdeye sürülmüş ve iyi perdahlanmıştır. Kesiti beyzî, mütenazır çift kulpları omuzu karın genişliğinin alt kısmına bağlar. Kulpların bağlantı yerleri kaplara göre değişir yani, aşağıda veya yukarıda olabilir. Daima dışarı çekik ağız kenarları, bazılarında genişçe bir yüzey meydana getirecek şekilde kalınlaştırılmıştır. Gövdeleri, ağız kenarı altından itibaren dışbükey olarak daralmaya başlar ve sivri dipte sonuçlanır. Bazıları yuvarlakça-basık, bazıları dar ve uzun gövdelidir. Çoğunun gövdesi, bilhassa, kulpların bağlantı noktaları arası bir veya birkaç sıra geniş yivlerle süslüdür. Boyları 6.7 - 16.6 cm. arasında değişen bu kapların orta boyluları kalınca cidarlı, ufak ve iri boyluları ince cidarlıdır :

⁴⁶ Kültepe 1949, Res. 190 a; T. Özgüç, New Finds in the Karum of Kanesh.-ILN October 1951 - s. 546; Kültepe - Kaniş, s. 62, Res. 81; Anatolia VII, s. 89, Res. 10, Kt. n/k 129.

Ac. b 153, y. 16.6, g. 15.8 cm.

Kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Geniş gövdesi tek yivli. V/30.

Ac. b 159, y. 14, g. 11 cm.

Kahverengi astarlı, parlak perdahlı. Tek yivi karın genişliği üzerinde. V/30.

Ac. b 116, y. 14, g. 9.4 cm.

Kırmızı astarlı, perdahlı. Kulpları arası derin yivli. U/32.

Ac. b 105, y. 15, g. 9.2 cm.

Açık kahverengi astarı islenmiş. Uzun gövdeli. Omuzu ve karnı arası derin yivli. V/29.

Ac. b 157, y. 15.2, g. 10.9 cm.

Gri, devetüyü alaca astarlı. Gövdesinin üst kısmı üç yivli. Çok sivri dipli. V/29.

Ac. b 119, y. 14.5, g. 9.6 cm.

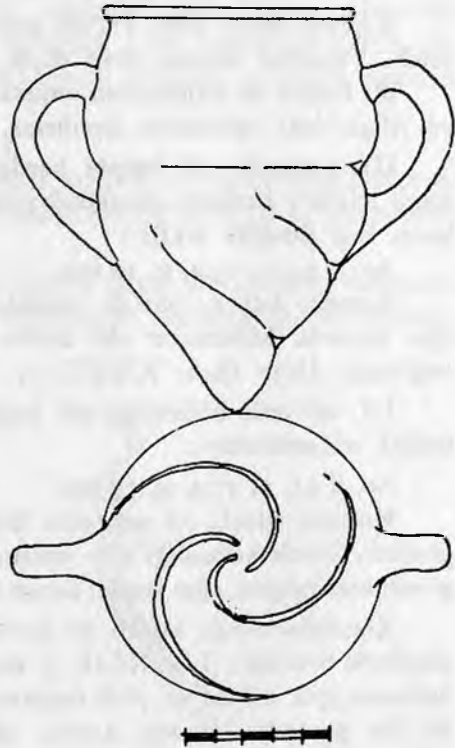
Astarı yanmış, gri-kızıl devetüyü alaca olmuş. İyi perdahlı. Karın genişliğinden başlayan yivler gövdenin aşağı kısmına doğru diyagonal olarak bükülür ve sivri dipte sona erer. U/32. (Res. 5).

Ac. b 114, y. 8, g. 5.5 cm.

Kahverengi astarlı, perdahlı. Uzun gövdesi enine yivli. T/31.

Ac. d 27, y. 7.6, g. 6 cm.

Şarap kırmızısı astarlı. Parlak perdahlı. Gövdesinin üst kısmı derin yivli. Sivri dipli. UA/7 (Res. 6).



Res. — Fig. 5

III. seviyeye ait bir kap, çift kulbu, gövdesinin üst kısmındaki yivleri bakımından, bu tipe girmekle beraber, kulplarının ağız kenarına bağlanması ve yüksek düğme dipli oluşu ile ayrılık göstermektedir :

Ac. a 4, y. 9, g. 9 cm.

Kahverengi astarlı, iyi perdahlı. DB/29 (Lev. XXXVI, 2).

(Çift kulplu bardaklar) Assur Ticaret Kolonileri Devrinde sevilen kap şekillerinden olmakla beraber, Acemhöyük'te bulunanlar mahallî hususiyetler göstermektedir. Buna rağmen, III. seviyenin sivri dipli çift kulplu bardakları arasında Kültepe⁴⁷, Alişar⁴⁸ örneklerine çok benzeyenler de vardır :

Ac. b 52, y. 6.7, g. 5.8 cm.

Kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Yuvarlak karınlı. Uzun ve sivri dipli. Dışarı doğru kalınlaştırılmış ağız kenarlı. V/32 (Lev. XXXVI, 3).

Ac. b 112, y. 8.4, g. 7.3 cm.

Kırmızı astarı silik. Parlak perdahlı. Ağız kenarı hafifce dışarı çekik. Yuvarlak karınlı. Sivri dipli. T/31.

Bu kaplar da kulplarının omuza bağlanmış olmalarıyla Kültepe, ve Alişar'daki eşlerinden ayrılırlar.

III. seviyede çift kulplu bardaklar arasında, gövdesinin aşağı kısmı içbükey hatlarla daralarak uzayan ve ince yivleri omuza yaklaşan kap şimdilik tektir :

Ac. b 54, y. 15.2, g. 10 cm.

Kırmızı astarlı, parlak perdahlı. Dışarı doğru kalınlaştırılmış ağız kenarlı. Mütenazır çift kulbu omuzu karın genişliği üzerine bağlamış. U/32 (Lev. XXXV, 1).

III. seviyede bulunmuş çift kulplu diğer bir kap da tek örnekle temsil edilmektedir :

Ac. b 55, y. 17.5, g. 14 cm.

Kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Basit ağız kenarlı. Çok az içbükey gövdeli. Gövde keskinliği dibe yakın. Ufak silindirik dipli. Çift kulbu gövde keskinliğini, ağız kenarı altına bağlamış. U/32 (Lev. XXXV, 3).

Kızılkahverengi astarlı ve perdahlı sonuncu parça ince dikey çizgilerle bezelidir (Lev. XLII, 1). Bu, Kaniş Karum'unun II. katında bulunan (çift kulplu ve yivli kapların) benzeri bir kabın dip kısmına ait bir parçadır. Esasen, kulbu, ağız kenarını ısırın hayvan başı biçiminde, yivlerle bezeli obsidiyen kap parçası da bu tipin III seviyede Acemhöyük'te kullanıldığını ortaya koymuştur.

⁴⁷ Kültepe 1948, s. 70; Kültepe 1949, s. 47, Lev. XXXI, 205.

⁴⁸ OIP XXIX, Lev. VI, b 2545.

8 — Çift kulplu emzikli vazolar:

III. seviyede sağlam örneklerle temsil edilen bu kaplar orta boyludur. Yuvarlak ağızlarının çapları büyük ve kenarları basit profillidir. Gövde ağız kenarı altından itibaren, önce daralmakta ve sonra karın keskinliğine doğru tekrar genişlemektedir. Bu en dar kısım ile, karın keskinliği arası yivlidir. Keskin kısımdan itibaren, yuvarlakça hatlarla daralan gövde ufak bir halka diple sonuçlanmaktadır. Mütenazır çift kulp ağız kenarının oldukça aşağısını karın keskinliği üstüne bağlamaktadır. Tüp şekilli emzikleri kabın iç kısmına yapıştırılmış olup, ağız kenarından yukarıya doğru taşmaktadır :

Ac. d 43. y. 16, g. 15 cm.

Açık kahverengi astarlı. İyi perdahlı. Ağız kenarı altındaki ve yivlerin üst kısmındaki alan iki kalın, siyah bantla çevrilmiş. Bu çerçeve içindeki krem astar içleri siyah şeritlerle taranmış baklava dilimi dizisi ile süslü. DB/29.

Ac. d 42, y. 15.8, g. 15 cm.

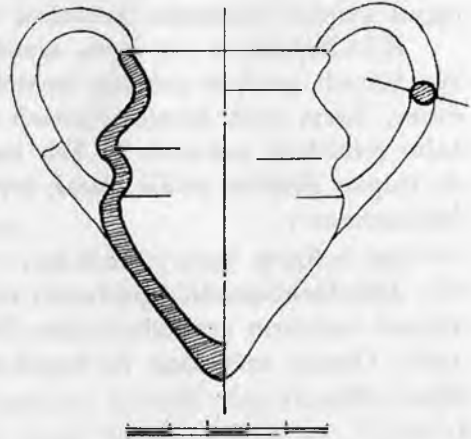
Ac. d 43'ün benzeri. Nakışları kırmızı ve siyah renkli zigzag, iç içe baklava dilimi dizilerinden ibaret. DB/29'da Ac. d 43' ile beraber (Lev. XXXV, 4).

Emzikli kapların Orta Anadolu'da uzun bir geleneği olmasına rağmen⁴⁹, elimizdeki kaplar, bu şekilleriyle, Acemhöyüğe has mahallî özellikler göstermektedir. Tam eşlerine diğer çağdaş merkezlerde, henüz rastlanmamıştır.

Nakışlı ve çift kulplu üçüncü kap, kulplarının ağız kenarına bağlanması, gövdesinin yivsiz ve bilhassa emziksiz oluşu bakımından yukarıdaki örneklerden ayrılmaktadır :

Ac. a 3, y. 12.5, g. 13 cm.

Ağız kenarı içi ve dışı, kulpları, gövdesinin aşağı kısmı kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Basit ağız kenarının altı ile gövde keskinliği arasında kalan



Res. — Fig. 6

⁴⁹ H. H. Von der Osten, OIP XXVIII, Lev. IX, c 2264.

krem astarlı alan kırmızı ve siyah renkli içiçe üçgen motifleriyle süslü. DB/29 (Lev. XXXV, 2).

9 — Vazolar :

III. seviyede sevilen kap şekillerindedir. Boyalı ve tek renkli olmak üzere iki guruba ayrılırlar :

A — Boyları 19.5 - 12 cm. arasında değişen tek renklilerde kırmızı, kahverengi astar gövdenin üst kısmına sürülmüş ve iyi perdahlanmıştır. Aşağı kısımları toprağının renginde bırakılmıştır. Dışarı çekik ağız kenarlı, kalın kısa boyunlu, geniş ve yuvarlak gövdelidirler. Düz dipleri ufaktır. Kulpları mütenazır olarak karın veya omuz üzerine yapılmış, ip delikli üçgen biçiminde düğme veya mütenazır dik kulp tarzındadır⁵⁰.

Ac. d 24, y. 19.5, g. 19 cm.

Yukarı kısmı kahverengi astarlı, perdahlı. Mütenazır dik kulplu. EB/28.

Ac. b 124, y. 18.5, g. 18 cm.

Yukarı kısmına sürülen kırmızı astar yangından bozulmuş. Karın genişliği üstündeki mütenazır düğme kulpları ip delikli. V/30.

Ac. b 61, y. 12.4, g. 13.2 cm.

Yukarı kısmı açık kahverengi boya banyolu. İp delikli mütenazır üçgen kulpları omuzuna mütenazır olarak bağlanmış. U/31.

B — Boyları 12 - 13.7 cm. arasında değişmektedir. Dışarı çekik ağız kenarlı, geniş ve çok kısa boyunlu, geniş karınlı, ufak düz dipleri. Krem veya devetüyü astarlı olan bu vazolar kırmızı renkli kahn şeritlilerle nakışlıdır⁵¹. Tek renklilerde olduğu gibi bunlarda da kulplar gövdeye ya dik olarak veya ip delikli üçgen kulp tarzında bağlanmıştır :

Ac. b 64, y. 12.5, g. 12.8 cm.

Açık krem astarlı. Ağız kenarı ve gövdenin geniş kısmına sürülen kırmızı bantların arasındaki saha, içleri taranmış üçgen motifleriyle süslü. Omuzu mütenazır iki üçgen biçiminde düğme kulplu. U/31 (Lev. XL, 1).

⁵⁰ Beycesultan II, Res. P. 28'de neşredilen IV b katı vazolarına şekil bakımından benzerlik gösterirler.

⁵¹ Bu tipin benzeri AfO XXI - 1966, s. 172, Res. 55'de W. Orthmann tarafından yayınlanmıştır.

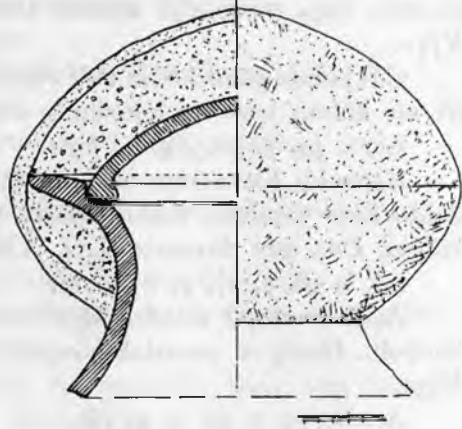
Ac. b 156, y. 13.7, g. 14.3 cm.

Devetüyü astarlı. Ağız kenarı, kısa boynu, gövdesinin geniş kısmı üzerine sürülen kırmızı renkli şeritlerin arası üçgen motifleri ile bezeli. Mütenazır iki dik kulbu omuzu karın keskinliğine bağlamış. U/32 (Lev. XL, 2).

10 — Kapaklı iri vazolar:

Acemhöyük'de, yanmış büyük binanın depo odalarında sağlam kaplara rastlanılmıştır. Bunlar tek tipi yani (kapaklı iri vazo) denilen kap şeklini temsil etmektedir. Büyük çoğunluğu in-situ olarak ele geçen vazoların ağızları, topraktan kapaklarla kapatılmış, üzerleri kireçli bir madde ile, hava almıyacak şekilde sıvanmış ve bunun da üzeri çamurla takviye edilmiştir. Bu çamur tabakası daima, aynı mührün baskısını taşımaktaydı (Res. 7; Lev. XLI, 3). Hemen hemen her vazonun dibinde bir bulle ele geçmiştir.

Yumurta gövdeli, kısa silindirik boyunlu, 4 dik kulplu olan bu vazoların ağız kenarları dışarıya taşkındır. Çoğunun ağız kenarları içinde tek veya çift kabartma şeritlerinin arasında derince yivler bulunmaktadır. (Res. 30-34) Kapakların ağız kenarları bu yivlere veya keskinliğe oturmuştur. Bu hal kaplara verilmiş olan *kapaklı iri vazo*⁵² teriminin de haklı olduğunu ortaya koymuştur :



Res. — Fig. 7

Ac. c 84, y. 49, g. 33 cm.

Devetüyü hamurlu. 2/3'si kızıl kahverengi astarlı, perdahlı. Yumurta gövdeli. Boyun dibi iki yivli. Mütenazır 4 dik kulplu. Ağız kenarı içi de astarlı. RA/45 (Res. 19).

11 — Çift kulplu çömlekler:

Çoğunluğu yuvarlak ve yumurta gövdeli olup, kesitleri beyzî dik kulpları omuzu gövdenin geniş kısmına bağlarlar. Yuvarlak veya çok ufak düz diplidirler. Dışarı çekik ağız kenarlı, kısa boyun-

⁵² Kültepe 1948, s. 72.

ları geniştir. Yükseklikleri 25 - 44 cm. arasında değişmekle beraber, boyu 15.8 cm. olan ufak bir örnek de vardır :

Ac. b 160, y. 15.8, g. 16.6 cm.

Gövdesinin yukarı kısmına sürülen astarı silik. Geniş yuvarlak gövdeli, yuvarlak dipli. Mütenazır çift kulbu karın üzerine yatık olarak bağlanmış. T/31.

Ac. b 176, y. 32.5, g. 27 cm.

Yukarı kısmına sürülen kırmızı astarı kararmış. Aşağısı toprağının renginde. Yumurta gövdeli. Ufak düz dipli. İki dik kulplu. V/31 (Lev. XL, 3).

Ac. b 172, y. 26, g. 24.5 cm.

Ac. b 176 'nın benzeri. V/31.

Ac. b 232, y. 65, g. 44 cm.

Devetüyü hamurlu. Üst kısmı kiremidi astarlı. Perdahlı. Yumurta gövdeli. Dışa çekik ağız kenarlı. Düz dipli. Mütenazır dik kulplu. Y/31.

Çift kulplu çömlleklerin elde yapılmış bir örneği, Z/30 plânkarede, iri bir kübün içine yerleştirilmiş olarak bulunmuştur :

Ac. c 49, y. 50.5, g. 42 cm.

Kiremidi hamuruna iri kum taneleri katılmış. Üst kısmı perdahlı. Elde yapılmış. Kalın cidarlı. Dışı çekik ağız kenarlı. İki, dik kulplu. Düz dibi düzensiz (Lev. XXXIV, 3).

Ac. b 36, y. 27, g. 27.5 cm.

Açık devetüyü astarlı. Ağız kenarı içi ve dışı kahverengi boya banyolu. Geniş ve yuvarlak gövdeli. Ufak düz dipli. İki dik kulplu. V/31.

Ac. b 175, y. 43, g. 45 cm.

Üst kısmı kırmızı astarlı, perdahlı. Çok geniş karınlı. Yuvarlak dipli. T/32.

Ac. a 50, y. 44, g. 28.5 cm.

Krem astarlı. Yumurta gövdeli. Ufak düz dipli. Mütenazır dik kulplu. Boynu ve omuzu kahverengi kalın şeritlerle boyalı. EB/29.

12 — Çanaklar :

Muhtelif tâli tiplere ayrılmaktadır :

A — Kulpsuz çanaklar : En basit, en çok bulunan çanak tipidir. Basit ağız kenarları hafifce içeri çekik, yuvarlak dipli, kulpsuzdur. Yükseklikleri 3.3 - 4.6 cm., genişlikleri 9.5 - 12 cm. arasında değişen bu kaplar devetüyü hamurludur. Çoğu hamurunun renginde bira-

kılmıştır. Bir kısmının da yukarı kısmı ve içi kırmızı astarlı, iyi perdahlıdır :

Ac. b 104, y. 3.6, g. 11.2 cm.

İçi ve omuzu kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Gövdesi toprağının renginde. İnce cidarlı. V/30.

Ac. b 110, y. 4, g. 11.2 cm.

İçi ve omuzu kırmızı astarlı, perdahlı. Gövde hamurunun renginde. V/30.

Ac. d 34, y. 3.9, g. 10.9 cm.

Devetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. OA/48.

Ac. b 31, y. 4, g. 11 cm.

Devetüyü hamurlu. Hamurunun renginde astarlı. V/23.

Ac. b 190, y. 4.4, g. 11 cm.

İçi ve omuzu devetüyü boya banyolu. T/32.

Ac. d 41, y. 4.5, g. 10.2 cm.

Kızıldevetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. DB/29.

Ac. b 32, y. 4.6, g. 11.3 cm.

Devetüyü hamurlu. Hamurunun renginde astarlı. V/30.

Ac. b 44, y. 4.8, g. 11.5 cm.

İçi ve omuzu kırmızı astarlı. Perdah izleri çok belli. U/32.

Ac. b 120, y. 5, g. 12.2 cm.

İçi, dışı kırmızı astarlı, perdahlı. Kısmen isli. T/31.

III. seviye kulpsuz çanaklarından bazıları keskin omuzludur :

Ac. b 191, y. 4.5, g. 11.3 cm.

İçi ve omuzu kırmızı astarlı, iyi perdahlı. Basit ağız kenarlı. Hafif keskin omuzlu. Yuvarlak dipli. T/31.

Ac. d 35, y. 5.5, g. 11.3 cm.

Devetüyü hamurlu, nemliyen düzeltilmiş. DB/28.

Ac. b 45, y. 5.7, g. 13.3 cm.

Devetüyü renginde astarlı. Aşağısı nemliyen düzeltilmiş. V/30. Kulpsuz çanakların bazıları daha kalın cidarlı ve sivri diplidir:

Ac. b 117, y. g. 13.5 cm.

Devetüyü astarlı. Y/28.

Ac. b 30, y. 6.5, g. 18 cm.

Devetüyü renginde. İsenmiş. V/30.

Ac. c 28, y. 6.5, g. 12 cm.

Devetüyü renginde. RA/49.

Tekniği ve şekli ile bu guruba giren bir çanak düz dipli olması ile ayrılık gösterir :

Ac. b 33, y. 3.6, g. 13.3 cm.

Devetüyü hamuru mika taneli. Basit ağız kenarı hafifçe içe dönük. Geniş düz dipli. V/30.

B — Kulplu çanaklar : Daha iri boylu olan bu çanaklarda kulp şekilleri çeşitlidir.

a — Tek dik kulplu çanaklar :

Yükseklikleri 7.1 - 11.5 cm arasında değişen bu kapların gövdelerinin yukarı kısmı ve içleri kırmızı, kahverengi astarlı, parlak perdahlıdır. Ağız kenarları bir şerit halinde dışarıya doğru kalınlaştırılmıştır. Daima yuvarlak dipli olurlar. Beyzi kesitli tek kulpları ağız kenarı altını omuza bağlar :

Ac. b 169 y. 7.1 g. 19.7

Kırmızı astarlı, perdahlı. Yuvarlak omuzlu. V/29 (Lev. XXXIX, 3).

Ac. b 170, y. 7.5, g. 19 cm.

Ac. b 169'un benzeri. Beraber bulundu. V/28.

Ac. b 107, y. 8.2, g. 19.1 cm.

İçi ve omuzu kırmızı astarlı, parlak perdahlı. T/31 (Res. 66).

Ac. b 189, y. 10, g. 21.5 cm.

İçi ve yukarı kısmı açık kırmızı astarlı, perdahlı. U/31.

b — Yatık üçgen kulplu çanaklar :

Boyları ve gövde şekilleri (a) gurubunda incelenenlere benzeyen bazı çanaklarda kulplar omuza yatık olarak bağlanmıştır. Ağız kenarları dışarı doğru kalınlaştırıldığı gibi, basit ağız kenarlı olanları da vardır :

Ac. b 108, y. 10.8, g. 24.5 cm.

Kırmızı astarı kısmen grileşmiş. Ağız kenarı dışa doğru kalınlaştırılmış. Yuvarlak dipli. Yatık üçgen kulbunun mütenazırında kabartma bir şerit ağız kenarını omuza bağlamış. Bunların arasında mütenazır iki üçgen düğme omuz üzerinde yer almış. U/32 (Res. 67).

Ac. a 19, y. 11.5, g. 27.5 cm.

İçi ve omuzu kızıldevetüyü astarlı, perdahlı Basit ağız kenarlı. Omuza yatık olarak bağlanan üçgen kulbun karşısında kabartma şerit ağız kenarını omuza bağlanmıştır. EB/28.

Ac. d 26, y. 10, g. 23 cm.

İçi ve dıştan yukarı kısmı kahverengi astarlı. İyi perdahlı. Basit ağız kenarlı. Tek üçgen kulbu omuza yatık olarak bağlanmış. EB/28 (Res. 68).

c — Acemhöyük'de III. seviyede, Kültepe⁵³, Alişar⁵⁴ da bulunanların tipinde çift veya dört üçgen kulplu çanaklara bugüne kadar rastlanmamıştır. Yalnız bu seviyede bulunmuş olan bir çanağın, ağız kenarını omuza bağlayan kabartma halinde çift düğme kulbu var :

Ac. b 101, y. 6, g. 15 cm.

İçi ve omuzu kırmızı, aşağısı devetüyü astarlı. Yuvarlak omuzlu, yuvarlak dipli. V/30.

Bu seviyenin çanakları boya ile de nakışlıdır :

Ac. b 151, y. 11, g. 27.5 cm.

İçi ve gövdesinin yukarı kısmı portakal kırmızısı astarlı, perdahlı. Aşağısı toprağının renginde. Ağız kenarı dışarı doğru kalınlaştırılmış. Omuzuna sürülen devetüyü astar ince ve siyah bir şeritle çevrilmiş. İççe 5 açının meydana getirdiği bant bunun içini doldurmuş. Çok ince halka dipli. Omuzu mütenazır üçgen kulplu FB/28. (Res. 69; Lev. XXXIX, 2).

C — Üç ayaklı çanaklar :

Bu tek çanak ayrı bir tâli tipi temsil eder :

Ac. b 152, y. 8.5, g. 23.5 cm.

Kırmızı astarı yangın yüzünden yer-yer siyahlaşmış. Dışa doğru kalınlaştırılmış ağız kenarı düz bir satih meydana getirmiş. Yuvarlak dipli. Derinliği çok az. Hayvan bacağı şeklinde üç ayak üzerinde duruyor, bunlardan biri delikli. Y/28 (Res. 70).

13 — Kapaklar :

Devetüyü hamurlu olan bu kaplar nemliyken düzeltilmişlerdir. Yanmış büyük sarayda in-situ olarak bulunan bu kapların ağız kenarları dışarı çekik olup, bazıları kalınlaştırılmıştır. Tutamakları iki sivri çıkıntı veya tek düğme tarzındadır (Res. 40-42). Hususî evlerde ele geçen parçaların çoğunluğu islidir. Kültepe'de, ne Karum'da ne de Tepe'de bu bollukta ve bu biçimde kapaklara rastlanılmamıştır. Buna mukabil Alişar⁵⁵, Alacahöyük⁵⁶ gibi şehirlerde bolca kullanıldığını görmekteyiz.

⁵³ Kültepe 1949, Lev. XXVIII, 161 - 165.

⁵⁴ OIP XXIX, Lev. IV, d 247, c 2455, e 1508.

⁵⁵ OIP XXIX, Res. 229, c 1690.

⁵⁶ Alaca Höyük 1940 - 48, Lev. 105.

14 — Tencereler :

Kaba mutfak kaplarından olan tencereler bu katta boldur. Kalın cidarlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdeli ve yuvarlak dipli-
dirler. Mütenazır çift kulpları, ağız kenarı altını, karın genişliği
üstüne bağlar.

Ac. a 53, y. 18, g. 23 cm.

Kirli devetüyü hamurlu. Nemliyen düzeltilmiş. Basit ağız
kenarlı. Yuvarlak gövdeli. Yuvarlak dipli. Oval kesitli mütenazır
çift kulbu omuzunu gövde genişliğine bağlamış. EB/28 (Lev.
XLI, 1).

15 — Tepsi :

Tepsi parçaları elimize geçti. Kiremit rengi hamurlarına iri
kum taneleri katılmış. Ağız kenarı kertiklerle süslü, dibi düz olan bu
kapların tekniği kabadır.

16 — Huniler :

III. Seviyede bulunan huniler süzgeçli ve süzgeçsiz olmak
üzere iki guruba ayrılırlar :

A — Süzgeçsizler : Çarkta veya elde yapılmıştır :

Ac. b 162, y. 11.2, g. 12 cm.

Toprak rengi. Nemliyen düzeltilmiş. Kalın cidarlı ve kaba.
Kalın kulbu ağız kenarını borusunun başlangıcına bağlamış. Elde
yapılmış. T/31.

Ac. b 163, y. 14.5, g. 13.5 cm.

Devetüyü hamurlu. Gövdesinin yukarı kısmı kırmızı astarlı,
parlak perdahlı. Ağız kenarı dışarı doğru kalınlaştırılmış. Dik kulbu
ağız kenarı altını karın genişliğine bağlamış⁵⁷. FB/28.

B — Süzgeçli huniler :

Bu kapların çanak kısımları tek veya çok sıralı deliklerle bezelidir.
Boruları süzgeçsizlere nazaran daha kısadır :

Ac. b 221, y. 8.5, g. 13 cm.

Devetüyü hamurlu. Pembemsi devetüyü astarlı. Perdahlı. Ağız
kenarı şevli. Çanak kısmı dört sıra delikli. U/31.

Ac. b 186, y. 6, g. 13.2 cm.

Toprak rengi. Nemliyen düzeltilmiş. Kalın cidarlı. Ağız kenarı
düz kesik. Omuzunu 9 delik, düzensiz aralıklarla, çevrelemiş. Boru-
sunun uç kısmı kırık. T/30.

⁵⁷ Anatolia VII, Res. 10, Kt. m/k. 147.

Bu delikli kaplara Kültepe rastlanılmamışsa da Tarsus⁵⁸, Alacahöyük⁵⁹ gibi Hitit şehirlerinde mevcuttur. Yalnız, farklı şekline ve tunçdan yapılmış olmasına rağmen, Kaniş Karum'unun Ib katında bulunan süzgeçli huniyi bu münasebetle hatırlamamak mümkün değildir⁶⁰. Toprakdan yapılan bu delikli huniler de madeni örneklerin taklidi olmalıdır.

17 — İri küpler:

Bu kata ait iri küpler evlerin mutfak-kilerlerinde veya büyük binaların depo odalarında, dip kısımları toprağa gömülü olarak bulunmaktadır. Bol örneklerle temsil edilen bu kapların çoğu hamurunun renginde bırakılmakla beraber, yukarı kısımları kırmızı boya banyolu olanları da vardır. Ağız kenarları dışarı taşacak şekilde kalınlaştırılmıştır (Res.35-39). Sağlam örneklerden üçü DB/29 plânkareye isabet eden odada, ocak platformunun dar kenarına yerleştirilmiş olarak ele geçmiştir :

Ac. d 56, y. 109, g. 64 cm.

Devetüyü hamurlu. Yukarı kısmı kırmızı boya banyolu. Karnı hafif bombeli. İki dik kulbu, mütenazır olarak bu kısma yerleştirilmiş. Dışarı doğru kalınlaştırılmış ağız kenarı düz bir satıh meydana getirmiş. Ufak düz dipli. Göğsüne kabartma olarak tek merkezli daire motifi işlenmiş.

Ac. d 57, y. 105, g. 60 cm.

Devetüyü renginde. Nemliyken düzeltilmiş. Ac. d 56'nın benzeri, göğsü düz. Dibi delik.

Ac. d 58, y. 97, g. 54.5 cm.

Ac. d 57'nin benzeri.

18 — Çizme ve hayvan biçiminde kaplar:

Sivri uçlu ayakkabı biçiminde kırık parça, kırmızı astarlı, parlak perdahlıdır. Kırık olmasına rağmen, Kültepe⁶¹ ve Alişar⁶² örneklerine göre, kolayca tamamlanabilir. (Lev. XLIII, 1).

⁵⁸ H. Goldman, Excavations at Gözlükule-Tarsus II, s. 197, Res. 308, "1057".

⁵⁹ Alaca Höyük 1936, Lev. XXXVI; Alaca Höyük 1937, Lev. XLI.

⁶⁰ T. Özgüç, Kültepe Hafriyatı 1954 Ib katı eserleri - Belleten 73, 1955 - s. 59, Res. 20 a - b.

⁶¹ N. Özgüç, Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu. Lev. XXXII, Res. 103.

⁶² OIP XXIX, Res. 216, c 1756.

III. seviyede bulunan iki parça, hayvan biçimli kaplara aittir. Bir tanesinin kısmen gövdesi ve sırtındaki bardağı korunmuştur : Ac. a 41, y. 11.4, g. 9.5 cm.

Devetüyü hamurlu, kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Arka yarısı korunmuş olan gövdeye bağlı kuyruğu ve ayaklarının bir kısmı noksan. FB/30 (Lev. XLIII, 4).

Bu tipe giren ikinci parça kırmızı astarlı, iyi perdahlıdır. Hayvanın sadece sağ sağırsı korunmuş. Sırtından aşağı doğru inen dalgalı yivler var.

RA/49 plânkarede bulunan diğer bir parça da balık biçiminde olup başı ve boynunun bir kısmı korunmuştur :

Ac. c 22, y. 6.1, g. 6.2 cm.

Kirli krem astarlı, iyi perdahlı. Ağız açıklığı elips biçiminde olup kenarları kalınlaştırılmıştır. Yuvarlak gözleri kabartma olarak işlenmiş. Gövdesi yivlerle bezeli (Lev. XLIII, 2).

Balık biçimli içki kabı çok az olmakla beraber, Kaniş Karum'unun II. katında bir örnek bulunmuştur⁶³.



Res. — Fig. 8

FB/28 plânkarede bulunan diğer bir rütonun gövdesi korunmuştur. Başı, boyundan itibaren kırık olduğu için, hayvanın cinsini tayin etmek mümkün değildir. İçbükey hatlı silindirik

gövdesi ve ve ayakları çok şematiktir. Sırtı sepet kulpludur :

Ac. b 43, y. 13, 9. 9 cm.

Açık kırmızı astarlı. Parlak perdahlı. Boynu, sepet kulbu, küt ayaklarından üçü noksan. Göğsü sivri. Arkası yuvarlak. Çizilerek yapılmış zigzag ve üçgen dizileri ile süslü. Sırttan delikli (Lev. XLIII, 3).

Acemhöyüğün III. seviyesinde, Assur Kolonileri Devrinin, bilhassa eski safhasında, (II. kat), görülen bir âdete yani, kulpların hayvan başı biçiminde ağız kenarına bağlanmasına da rağbet ettiği anlaşılmaktadır. Krem renkli kulp parçasında (Res. 8) hayvanın göz,

⁶³ T. Özgüç, Kültepe'de 1953 Yılında Yapılan Kazılar - Belleten 71, 1954 - s. 365, Res. 16.

kulak ve boynuzları, Kültepe⁶⁴ ve Alişar'da⁶⁵ olduğu gibi, kabartma olarak yapılmıştır. Yanmış saraydaki obsidiyen kulp parçasında da durum aynıdır. Bu buluntular, bir taraftan Kaniş Karum'unun II. kat örneklerine paralel olmaları diğer taraftan da bu şeklin batıya doğru yayıldığını göstermesi bakımından önemlidir.

Acemhöyük'de muhtelif yapı katlarında bulunan kaplar Kültepe (Karum sahası ve Höyük), Alişar, Alacahöyük, Boğazköy gibi Assur Ticaret Kolonileri Devri şehirlerinde bulunmuş olan seramiğin benzerleridir. Bu, Prof. Dr. Nimet Özgüç tarafından aydınlatıldığı şekilde, mimarlık özellikleriyle, mühürlerle, taş, fildişi ve madeni eserlerle de doğrulanmaktadır. Daha ilk bakışta, Acemhöyük seramiğinin Assur Ticaret Kolonileri Devrine, yani M.Ö. II. Binin ilk üçyüz yılına ait olduğu anlaşılmaktadır.

Metinde çeşitli kap tipleri üstünde durulurken, hangilerinin Kültepe, Alişar Boğazköy Alacahöyük kaplarının paraleli olduğuna, veya hangilerinin mahallî farklar gösterdiğine işaret edildi. Burada mühim olan nokta, Acemhöyük'te ve Kaniş Karum'unda çağdaş yapı katlarında bulunan seramiğin birbirine benzediğinin tesbit edilmiş olmasıdır. Bununla beraber, aralarındaki mahallî farklar da, kolayca sezilebilmektedir. Bu ayrılıkları hem teknikte, hem de kap biçimlerinde takip edebiliyoruz. Büyük bir çoğunlukla, her kap şeklinde yerli özellikleri görmek mümkündür. Meselâ, gaga ağızlı testilerin basık gövdeleri, kısa ve kalınca boyunları, daha küçük ve geniş gagaları, Kültepe'nin narin, endamlı testilerinden kolayca ayrılmaktadır. Genel olarak, Acemhöyük kaplarında basıklık, tıknazlık hakimdir. Aynı görüşü çift kulplu bardaklara, çaydanlıklara da teşmil edebiliriz. Böylece, bazı kap şekillerinde yerli özellikler varlığını gösterirken, bazıları da doğrudan doğruya, Assur Ticaret Kolonileri Devrinde çok kullanılan kap şekillerinin eşleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Kantaroslar, üzüm salkımı biçimindeki kaplar, kapaklı iri vazolar, yuvarlak ağızlı testiler, akıtacağı kulbun üstüne dönük testiler, gaga ağızlı testilerden bazıları, emziği kulbunun yan tarafından olan ibrikler... gibi).

⁶⁴ Kültepe 1948, s. 67, Rev. XLIV, 195.

⁶⁵ OIP XXIX, 158, 159.

Acemhöyük'teki kap tiplerinden bazıları, şekilleri bakımından, Kusura⁶⁶, Beycesultan⁶⁷, Karaoğlan⁶⁸, Gordion⁶⁹ ve Polatlı⁷⁰'da bulunanlara benzemektedir. Fakat Acemhöyük kaplarının çoğunluğunu bu merkezlerde kullanılmamış olan kap şekilleri teşkil etmektedir. Bu bakımdan, Acemhöyük daha çok, Kayseri ovasında ve Kızılırmak kavsı içindeki imal merkezlerinin çanak-çömlek repertoire'ına bağlı kalmıştır. Acemhöyük Konya ovasının batısında ve Sakarya vadisindeki merkezlerle kuvvetli bağlar kurmamıştır.

Kültepe ve Acemhöyük'te çoğunluktaki tek renkli kapların yanında boya ile nakışlıların da kullanılmış olması müşterek bir özelliktir. Kesin olarak ifade edememekle beraber, elimizdeki eserlere göre Acemhöyük'te boya ile nakışlı seramik hem tatbik edildiği kap tipleri, hem motifleri, hem de miktarı bakımından Kültepe'dekilerden daha azdır. Bununla beraber Acemhöyük'de bu çağda, boya ile nakışlı seramik Tuzgölü bölgesinde, Kızılırmak kavsı içindeki şehirlerdekinden (Alacahöyük-Boğazköy) daha çok kullanılmıştır. Alişar Kültepe'ye yakın olmasına rağmen, boyalı seramiği Acemhöyük'tekilerden daha azdır. Boya ile nakışlı seramik Kayseri ovasında, Niğde - Aksaray çevresinde daha yaygındır.

Kültepe ve Acemhöyük seramiği ayrı ayrı atölyelerde, kendi bölgelerinde imal edilmiştir. Yalnız, Acemhöyük'de bu güne kadar mezara çok az raslanmıştır. Kültepe'de bu devrin çanak - çömlek zenginliğini sağlayan imkânlardan biri mezarlara, ölü hediyesi olarak bırakılan kapların bolluğudur. Acemhöyük'de daha çok mezarın keşfi, şekil zenginliği ve dolayısıyla mukayese imkânlarının artmasını sağlar. İlk buluntular bu görüşü doğrulamaktadır.

Acemhöyük ve Kültepe seramiği arasındaki bağlar, birbiri ile çağdaş, her yapı katında kuvvetli ve devamlı olmuştur. Esasen, Assur Ticaret Kolonileri Devri'nde ve her iki safhasında, bütün bu

⁶⁶ W. Lamb, Excavations at Kusura Near Afyonkarahisar - Archaeologia 86 - Oxford 1937, s. 23 v.d.

⁶⁷ S. Lloyd - J. Mellaart, Beycesultan Vol. II. London 1965.

⁶⁸ R. O. Arık, Archäologischer Anzeiger 1/2-1939-s. 221 v. d.; Belleten 9;

⁶⁹ M. Mellink, A Hittite Cemetery at Gordion. Philadelphia 1956.

⁷⁰ S. Lloyd - N. Gökçe, Excavations at Polatlı - An. Std. I - 1951, s. 48 v.d., Res. 12.

T. Özgüç, tetkik etmekte olduğu Karaoğlan Hitit kapları arasında, Acemhöyük seramiğine benzeyen örneklerin varlığını, lütfen bildirdi.

bölgede, yani Tuzgözü ovasında, Kızılırmak kavsi içinde, Kayseri ovasında birbirine benzeyen, fakat, mahallî farkları da sezilebilen bir çanak - çömlek nev'i hakim olmuştur. Bununla, bu geniş bölgede Assur Ticaret Kolonileri Çağında birlik gösteren bir seramik nev'inin moda olduğunu ifade etmiş oluyoruz. Bununla beraber, Acemhöyük'ün kuzey bölgelerine bakınca daha çok, Kayseri ovasına bağlı kaldığı görülmektedir. Aradaki alanda, yani, Kültepe ile Acemhöyük arasında yapılacak bir kazı, bölgeler arasındaki bağı ve yerli özelliklerin şeklini daha kolay aydınlatılabilir. Kültepe, Alişar, Boğazköy ve Acemhöyük'teki bu seramik nev'i, Eski Hitit Devri veya İmparatorluk Devri seramiğinden çok, birbirlerine akrabadır. Yalnız, Acemhöyük seramiğinde teknik ve şekil devamlılığı, Kültepe'de olduğundan daha kuvvetlidir. Kültepe'de yapı katları arasındaki seramik farkları, Acemhöyüğe bakınca fazladır.

Kültepe'de veya bu devrin diğer şehirlerinde de olduğu gibi, Acemhöyük kaplarında ve özellikle gövdeleri şişe biçiminde uzayan testilerde Kuzey Suriye'nin tesiri görülmektedir. Fakat, bugüne kadar Acemhöyük'de Kuzey Suriye'den ithal edilmiş yabancı seramiğe rastlanmadı.

Kapların tekniği, kullanıldığı yere ve yaradığı işe göre tayin olduğundan, evlerde kullanılanlar, aşağı yukarı aynı özelliklere sahiptir. Yalnız, bütün orta Anadolu'da Assur Ticaret Kolonileri Devrinin üstün tekniğini yaşatan ince kırmızı ve kahverengi astarlı, perdahlı kapları bundan istisna etmek lâzımdır.

Acemhöyük'de henüz, madeni kap bulunmamıştır. Fakat Kültepe'de keşfedilenlerin sayısı az değildir. Bunların yardımı ile pişmiş topraktan yapılmış Acemhöyük kaplarının önemli bir kısmının asılları madeni olan kaplara dayandığı, onları taklit ettiği anlaşılmaktadır. Köşeli ve keskin profilli, keskin karınlı, V - kulplu, emzikli, halka dipli ve yivli kapların madeni köke dayandığından şüphe edilemez. Bu bakımdan, fincan ve maşrapalarda, kantaroslarda, gaga ağızlı testilerde, yonca ağızlı testilerde, sepet kulplu çaydanlıklarda, emzikli kaplarda, ibriklerde maden işçiliğinin tesiri çok kuvvetli olmuştur. Bu, aslı madene dayanmayan kapların azınlıkta olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Orta Anadolu seramiğinin Assur Ticaret Kolonileri Devrinde hem teknik hem de şekil bakımından yüksek bir seviyeye eriştiği ve bu sanat kolunda Kültepe atölyelerinin esas sanat merkezini temsil

ettiği malûmdur. Yeni Acemhöyük kazıları ve seramiği de bu gerçeği doğrulamakla beraber seramik sanatında Tuzgölü bölgesinin de çok ileri gittiğini ve Kayseri ovasını yakından takip ettiğini göstermektedir.

Acemhöyük seramiğinin tekâmülünde devamlılık vardır. Çarkta yapılmış kaplarda hamurun işlenişi, pişirilişi, astar ve perdah tekniği birlik gösterir. Yalnız, kabaca mutfak kaplarının her zaman iyi pişirilmediği görülmektedir. Buna karşılık ince kaplar, daima iyi pişirilmiştir.

Komşu bölgelerden gelen tesirle, birdenbire, ortaya çıkan yeni kap şekilleri bir yana bırakılırsa, III, II ve I. yapı katındaki kap tipleri arasında büyük farklar mevcut değildir. İri erzak küpleri, her katta çoğunlukla elde yapılmış olmakla beraber, çarkta yapılanları elde yapılanlarla beraber bulunabilmektedir. Yalnız, çarkta yapılanların ağız kısımları, daima, keskin karınlıdır. Şekilleri, kulpların yeri bakımından, aralarında fark görülmemektedir. Her katta aynı özelliklere sahip olan mutfak kaplarının çoğu çarkta, pek azı elde yapılmıştır.

Genel olarak, irice kapların aşağı kısımları hamurunun renginde bırakılmıştır. Buna karşılık aşağı kısımları görülebilen küçük kapların her tarafı astarlıdır. İyi kaplarda perdah izleri görülemeyecek bir hale getirilmiştir. Astar ve perdahın bu tekniği pişmiş toprak kaplara bakır parlaklığını vermiştir.

THE POTTERY FROM ACEMHÖYÜK

KUTLU EMRE

The pottery of Acemhöyük was discovered in the large trenches dug within the area that covered squares DB - GB:27 - 30; NA 8 U/54 - 51; TZ/29 - 33; TA - NA/78. The pottery used in the three building levels, established from the surface downwards, was the so-called Hittite pottery. In all four trenches Level I, which is nearest to the surface, was so damaged as to manifest its existence only through some destroyed walls. The pottery from this level is scarce and generally found as sherds; the forms and techniques are not very helpful in dating the building level. Nevertheless the comparison of pottery found in other Hittite centers with the pottery of Level III, situated immediately below the first level, has shown that Level II is contemporary with Level Ib at the Karum of Kanesh. Level I of Acemhöyük belongs to a later period. However, as yet, we are not in a position to specify the lowest limit.

The pottery of Level II is closely linked to the architecture and therefore is distributed throughout the settlement. As the study of the forms establishes, the pottery of this level on one hand carries on the tradition of Level III below (e. g. bowls; some types of small cups; some beak-spouted pitcher pithoi), while on the other hand it contains forms that typically belong to the late phase of the Assyrian Trading Colony Age (e. g. kantharoi; the jugs with spouts set sideways to the handle; deep bowls; vases; some types of the beak spouted pitchers).

Large quantities of pottery are found in Level III which had been destroyed by a violent fire. They include exact parallels to the Level II examples of the Karum of Kanesh (e. g. shoe-shaped drinking vessels with a narrow tip; animal shaped handle-ends; vessels decorated with wavy lines; large beak-spouted pitchers; large vases with lids; pots with two handles), while the majority consists of vessels that show local characteristics.